

Kolozsvár 1946. november 24.

Vasárnap

III. évfolyam 267. szám.

A szerkesztést és kiadást lelei
a Romániai Szociáldemokrata Párt
Kolozsvári Szervezetének Sajtóbizottsága

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KOLOZSVÁRI SZERVEZETÉNEK HIVATALOS LAPJA

Az ország

népe döntött. Döntése ékes bizonyítéka annak, hogy a Demokratikus Pártok felvilágosító munkája után, melyben a Szociáldemokrata Párt tevékenysége kimagaslott, népeink megértették azt, hogy sorsuk, élet-színvonaluk úgy gazdasági, mint kulturális és társadalmi téren a demokrácia haladásától függ. Már a szavazásokon való hatalmas arányú részvétel, amelyet ez alkalommal a nők és a tényleges katonaság száma is növelt bizonyítéka annak, hogy felvilágosító munkánk elérte célját.

A Demokratikus Pártok Blokkjának erőteljes győzelme reányomja alkotó béléget az új parlament jövőbeni munkájára, mely közmegelegedésre irányítja majd mindnyájunk jövőjét.

A választásokon való nagyarányú részvétel döntő célulata annak a rosszindulatú hírverésnek, amely azt akarta elhitetni külföldi elvbárátaival, miszerint a kormány megakadályozni kívánja a polgárokat politikai joguk gyakorlásában. A fővárosban és az összes megyékben a választók oly nagy érdeklődést tanúsítottak a választások iránt, amilyent még nem ismert az ország. A gyanúsítások és a hamis hírverések megdőlték. A választások után nemcsak siker, hanem győzelmet könyvelhetünk el. És ez a teljes győzelem biztosítja a kormányt az egyöntetű törvényhozó testület támogatásáról. Ilyen körülmények között megvalósíthatjuk azt a munkatervet, melyre a Demokrata Pártok Blokkjának együttműködési alapokmányában vállalkoztunk. Belpolitikai síkon megszilárdítjuk haladó népi demokráciánkat, külügyi téren pedig folytathatjuk az ország életérdekének legmegfelelőbb politikáinkat.

Az ellenzék zavartalanul vehetett részt a választási küzdelemben. Az ellenzék politikáját képviselő csoportoknak lehetőségük volt véleményüket fenntartani. Az eredmény — mint már ismeretes — az ellenzék összeomlását bizonyítja. A néhány nemezi parasztpárti képviselő a „nagy” Maniu-párt gyengeségét jelenti. Talán kár is szólnunk Brătianu Nemzeti Liberális Pártjának csekély szavazati számáról, amely a másik „nagy” történelmi párt teljes oszlásának indulását fejezi ki.

A reakciós pártok, amelyek oly büszkén nevezték magukat történelmielnek, immár valóban csak a történelemé, Románia népének víziváros történetét jel-nék ők. A mostani választások, a jövőt alakító nép nem kívánta átmentésüket.

Különböző szakadarcsoportokról, a munkásegység megbontóiról fölösleges beszélni. Az értelmiségi és testi munkásság, románok és magyarok egyaránt szavazataikkal mutattak rá, hogy mit érdekelnek az egységbontók.

Megválasztott képviselőink a munkásmozgalom megacélozott erejű harcsoiból került k ki. Mozgalmi multjuk kellő biztosíték arra, hogy a kommunis'a testvérpárttal együttműködve továbbra is a dolgozó osztály érdekeit képviselik a megalakuló parlamentben. A népet és a néppel együtt dolgozó ezek az eredmények nem késnek soká.

Az új törvényhozótestületre sok mélyreható feladat vár. Szavazatainkkal már kifejeztük bizalmunkat képviselőink iránt, most további együttműködésünkről és munkánkról biztosítjuk őket. Ez mindnyájunk léteérdeke.

A munkásmozgalom éharcosai képviselik Pártunkat a parlamentben

KOLOZSVAR. Lapunk legutóbbi számában közöltük a Demokratikus Pártok Blokkjának listáján Kolozsmegyében és több más megyében megválasztott Pártunk kolozsvári szervezetének tagjai közül megválasztott szociáldemokrata képviselő elvtársaink Lakatos István (Kolozsmegye), Bruder Ferenc (Szilágymegye), Jirica György (Szatmármegye) és Dimoflache Ion (Szamosmegye) neveit.

A beérkezett választási eredmények értelmében az ország különböző vidékein pártunk következő jelöltjeit választották képviselővé: Bukarest fővárosban Dumitru Pop, Aron Brestler, Misa Levin, dr. S. Iagnov, Ion Grigorescu, Haris Moscovici, Maria Tonulescu elvtársakat. Ifjov-megyében Teodor Iordachescu és Marin Stan elvtársakat. Bihar-megyében Lotar Radaceanu és Kendi István elvtársakat. Dolj-megyében Stefan Voitec és Constantin Draghici elvtársakat. Szeben-megyében Zaharia Tanase elvtársunkat. Temes-megyében Eugenia Radaceanu, Pirovski Károly és Emil Cinghita elvtársakat. Prahova-megyében Ion Pas, Alexandru Dunareanu, Solo Rigler és Maxim Budlianu elvtársakat. Bacau-megyében Leopold Filderman és Ion Cinciu elvtársakat. Covurlui-megyében Solomon Bernard

elvtársunkat. Arad megyében Gheorghe Vostinar és Maria Marian elvtársakat. Buzau-megyében Tiberiu Bordea és Mihaila Manase elvtársakat. Fehér-megyében Adrian Ratiu elvtársunkat. Iasi-megyében Emil Susman és Virgil Ionescu elvtársakat. Tulcea-megyében Iosif Naumov elvtársunkat. Ialomita-megyében Nae Cristescu és Elena Teodorescu elvtársakat. Argea-megyében Emil Diaconescu elvtársunkat. Mehedinți-megyében Virgil Presura elvtársunkat. Valcea-megyében Anton Diaconescu elvtársunkat. Brassó-megyében Victor Braifaleanu elvtársunkat. Campulung-megyében Constantin Bocsu elvtársunkat. Romanati-megyében Tudor Ionescu, Mihail Macovescu és Gheorghe Radulescu elvtársakat. Braila-megyében Ion Burca és Mihail Balineanu elvtársainkat. Falcu-megyében Ion Bazga elvtársunkat. Hunyad-megyében Simion Garbovan és Petre Mihaila elvtársakat. Neamt-megyében Nicolae Deleanu, M. Rotman és Ion Tomescu elvtársakat. Baia-megyében Janeta Safir elvtársnőt. Botosani-megyében Petre Suciu elvtársakat. Constanta-megyében Mihail Moraru elvtársunkat. Nagyküllő-megyében Stefan Bontea elvtársunkat. Tecuci-megyében Gheorghe Cucu elvtársunkat. Szörény-megyében Nico-

lae Negrea elvtársunkat. Suceava-megyében Miron Nicolescu elvtársunkat. Szilágy-megyében Mironescu Mera Péter és mint fent is említettük Bruder Ferenc elvtársunkat. Putna-megyében Constantin Linden elvtársunkat. Dambovita-megyében Ion Banulescu és Hugo Baranga elvtársunkat. Olt-megyében Gheorghe Moroianu elvtársunkat. Gorj-megyében Constantin Buzuloiu elvtársunkat. Krassó-megyében Serban Voinea és Ionescu Vasile elvtársainkat. Teleorman-megyében Corneliu Bragadiru és Mircea Nicolae elvtársunkat. Fogaras-megyében Nicolae Barulescu elvtársunkat. Muscel-megyében Maria Seavstru elvtársnőt. Beszterce-Naszód-megyében Stroia György elvtársunkat. Ramnicul-Sarat-megyében Ilie Stolanovici elvtársunkat. Roman-megyében Croitoru I. elvtársunkat. Torda-megyében Anton Manea elvtársunkat.

A MNSz listáján Háromszék-megyében Szabó Albert elvtársunkat választották meg képviselővé.

Megválasztott képviselőink — mint eddig is — a munkásmozgály lelkes harcsoalként képviselik majd a Szociáldemokrata Pártot az új parlamentben.

December 1-én nyílik meg az első demokratikus román parlament

BUKAREST. A törvényhozó testület összehívására vonatkozó törvény értelmében a parlament ünnepi ülését vasárnap, december 1-én ülnék össze a kormány összes tagjai, a diplomáciai testület és a szövetségközi ellenőrző-bizottság jelenlétében.

A király ez alkalommal trónbeszédet tart. A trónbeszédhez való hozzászólások a következő napokban hangzanak majd el, miután az új választási törvényjavaslatok között

Az első törvényjavaslatok,

amelyek a képviselőház elé kerülnek, mind gazdasági természetűek lesznek. Ezeknek a törvényeknek hivatása rövid időn belül előnyös változásokat hozni a széles néprétegek élet-színvonalának emelésében.

Az első törvényjavaslatok között szerepel majd a Nemzeti Bank államosításának kérdése. E törvénynek rendkívül nagy jelentősége van. Hivatal

totlak jogerőssé való nyilvánítása és a Ház tisztikarának megválasztása megtörtént.

Az új parlamentnek egy elnöke és nyolc alelnöke lesz. A bukaresti lapok valószínűnek tartják, hogy a képviselőház elnökevé C. Parhon tanárt, vagy Mihail Sadoveanu írórt választják meg. A képviselőház alelnökei és titkárai a többséget kitevő pártok között oszlanak majd meg.

tása új hitelpolitikát nyitni az ország életében az ipari élet serkentése és a földművelés fejlődése érdekében. Régóta várt törvény a gazdasági szabotőrök és üzerek példás büntetéséről szóló is. Számos gazdasági és társadalmi természetű törvényjavaslat megszavazása képezi majd a parlament első munkáját.

A fővárosi sajtó a választásokról

BUKAREST. Lapunk egyik utóbbi számában beszámoltunk a választások alkalmával a fővárosban járt külföldi újságíróknak a választásokkal kapcsolatos véleményéről, amelyek egyöntetűen elismerték, hogy a választások a legteljesebb szabadság és tisztaság jegyében zajlottak le.

A fővárosi sajtó hosszú cikkekből foglalkozik a választásokkal. A „Libertatea”, Pártunk központi hivatalos lapja G. Spina tollából „A demokrácia győzelme” címmel vezércikket közöl, amelyben a választások tisztaságával és szabadságával foglalkozik.

„Az ellenzék zavartalanul vehetett részt a választási harcban. Az eredmények azt bizonyítják, hogy a reakciótól elfordultak a néptömegek, különösen látható ez a bratinuistáknál, amely valóban már csak a történelemben létezik, mert a jelenben állg mutatkozott.”

A „Jurnalul de dimineață” című független lap többek között a következőket írja: „A mostani választások alkalmával elsőben járultak az urnák elé a nők és a hadsereg tagjai. A nők jelenléte külön színt hozott a választásokba. Az ország választási történetében feljegyezhető, hogy ezzel a választáson vett részt a legnagyobb számban a szavazó polgárság.

Az „Universul” a választások hangulatával foglalkozik és megállapítja, hogy a fővárosban a késő esti órákban is példás fegyelmel sorakoztak fel a választási körzetelek elé a választók. „Az állampolgárok öntudatát felleltem a képviselőválasztás és törvényhozótestület összetételének nagy jelentőségét.”

Hasonló hangnemben ír az „Adevartul” is. A mostani — állapítja meg a lap — választások iránti nagy érdeklődés az utóbbi két év széleskörű ismeretterjesztő munkájának köszönhető.

Camil Ring, a „Semnalul”-ban írott cikkében a néptömegek hatalmas részvételéről ír: „A politikai életbe visszatért polgár éberen örökdi majd kivívott jogai felett” — fejeződik be a cikk.

A szovjet hadsereg politikai csoportjának napilapja, a „Grand Now” a külföldi sajtótudósítók észrevételeit közli, majd a választások ünnepi hangulatáról szövea így ír: „Románia történetében oly nagy jelentőségű nap valóban a demokráciához méltó módon zajlott le. A román nép haladó irányu választási törvénye szellemében választotta meg első parlamentjét.”

A „Momentul” megállapítja, hogy úgy a fővárosban, mint a vidéken is, a legtovább eső falvacska parasztpártól az egyetem tanára, a legnagyobb érdeklődést tanúsították a választásokkal kapcsolatban.

A többi lapok is, hosszú riportokat és vezércikkeket közölnek a választásokról, hangsúlyozva november 19 történelmi jelentőségét.

A mandátumok elosztása

BUKAREST. A mandátumok elosztásának módját a választási törvény 59. szakasza szabályozza. Eszerint a választási iródák jegyzőkönyvet vettek fel, amelyben a szavazatok körpontosításának összes műveleteit és a mandátumok elosztását állapították meg. Ugyanakkor ez a jegyzőkönyv a megválasztott képviselők neveit is feltünteti. A jegyzőkönyvet a választások aktacso-mójával együtt a központi választási bizottság elé terjesztették, amely azt a képviselői gyűlésre elé terjeszti. A választási törvény értelmében a választásokkal kapcsolatos fellebbezések elbírálása is a képviselői gyűlésre elé tartozik. A képviselői gyűlés a választási iródák által képviselőknek nyilvánítottakból tevődik össze.

A sztalingrádi csata negyedik évfordulója

Négy év telt el a sztalingrádi szovjet offenzíva megkezdésétől, mely a szovjet-német háboru második fázisát vezette be. Az elsőben, melyet 1941 őszén a Moszkva előtti ütközet koronázott meg, a német hadakat megállították és megakadályozták a hitlerista vezérkar által kitűzött célok elérésében. A német csapatok megsemmisítésének és az addig megszállt területek felszabadításának időszaka a Volga mellett kezdődött meg és Sztalingrád nevéhez fűződik. Páris e nevet adta egyik terének és bizonyos, hogy úgy fognak erről beszélni a történelemben, mint a marathoni csatáról. A szabadságért vívott harcok történelmében az emberiség a legelső sorába írja be a sztalingrádi hősök nevét és tetteiket a legnagyobb és legdicsőségesebbek közé.

Értelmében a választásokkal kapcsolatos fellebbezések elbírálása is a képviselői gyűlésre elé tartozik. A képviselői gyűlés a választási iródák által képviselőknek nyilvánítottakból tevődik össze.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A SZÍNHÁZI IRODA HIREI

A kedden megtartott választások hatalmas és döntő sikert hoztak a Demokratikus Pártok Blokkjának. A választások idejére országunkba érkezett külföldi újságírók, valamint a fővárosi sajtó képviselői és az újonnan megválasztott magyar képviselők tiszteletére színházunk szombaton este ünnepi díszelőadást rendez, melynek keretében az idény egyik legnagyobb sikert aratott darabját: a CIGANYBARÓ-t tűzte műsorára. Ez az ünnepség egyébként egybeesik a nagysikerű operett első jubileumával, ugyanis a CIGANYBARÓ szombaton 25-ször kerül színpadra ebben az évadban. A színház igazgatósága az ünnepi előadásra a képviselőkön és újságírókon kívül vendégül látja a város szociális, társadalmi és kulturális életének vezetőit is, ezzel is hangsúlyozva az est ünnepi jellegét.

Vasárnap délután és este Hindy András és Carlo de Fries nagy sikerrel felújított vídám operettje, az ILYENK A FÉRFIAK kerül színpadra Szendrey Mihály fellépésével.

Ilyenek a férfiak

Hindy András és Carlo de Fries zenés vígjátéka még e sűrű darabok révén gyanus hangzást nyert műfajban sem figyelmet érdemlő „alkotás”: néhány sikerült ötletétől eltekintve, a maga egészében semmivel sem emelkedik felül a hasonló, sűrű zenével fűszerezett, sablonos meséjű zenés vígjátékok és iparszerűen gyártott könnyűvígjátékok. „modern” operettek szokványosan sekélyes színvonalán. Az a körülmény, hogy ez a mindenképpen lapos és érdektelen darab mégis csodálatos módon jelentékeny közönségsikert aratott, semmiesetre sem tulajdonítható a „mű” irodalmi és zenei értékének, hanem kizárólag a tetszetős kiállításnak, sűrű táncoknak, gondos rendezésnek, továbbá az elfogadható szereposztásnak és a szereplők jobb ügyhöz méltó buzgalmának és nem utolsósorban Szendrey Mihály fellépésének. Szendrey Mihályban kitűnő mozgás, lendületes és bájos tuncoskodikú ismertünk meg s bár hangja enklésre nem alkalmas és alakítását groteskség tekintetében többször túlhajtotta a szerep megkívánta határokon, közreműködése kétségtelenül nyereség a nagy komikusműveléssel küzdő színház részére. Krémer Manci és D. Puskás Béla ezáltal egyformán kifogástalanul megfelelt játék- és hang szempontjából egyaránt igénytelen szerepe kövételmeinek. Nyiredi Piroška kellemes jelenség és ügyesen táncol, néha teljes illúziót képes kelteni, énekadása azonban még szubrettvizonylatban sem eléggé érett a színpadhoz. Papp Nusi állandó túlzásaival rossz viccifigurává torzította szerepét. Kis szerepében stilusos volt Márky Alfréd és meg kell említenünk az epizód szereplővé emelkedett Sebesi Péter inasalkatását is, bár racsolása néha kellemetlenül hat. Deéry Jenő magasabbrendű feladathoz illő munkát végzett a darab betonításával, általában szerencsésen domborította ki a boházati elemeket. Moravszky Román tánc-kredenci közül Nyiredi Piroška és Csermínszky Kurt humoros apafigurát és még inkább Kleizner Klarissza és Csermínszky keleti táncfantáziáját kell kiemelnünk. A zenekart Szabó Ica vezényelte. (Jy).

A SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

ÁLLAMI MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA SZOMBATON, november 23-án, délután 4 órakor: BANK BAN. (A tanulmányjáság részére. Jegyek sorszáma 94.)

Este 7 órakor: CIGANYBARÓ. (25-ször. Ünnepi díszelőadás a fővárosi és külföldi sajtó képviselőinek és az új magyar képviselők tiszteletére. Sorozatszám 95.)

VASÁRNAP, november 24-én, délután 4 órakor: ILYENK A FÉRFIAK. (Jegyek sorszáma 94.)

Este 7 órakor: ILYENK A FÉRFIAK. (Szendrey Mihály fellépésével. Jegyek sorszáma 95.)

HÉTFŐN, november 25-én, este 7 órakor: BANK BAN. (A szervezett munkásság részére. Sorozatszám 98.)

A ROMÁN NEMZETI SZÍNHÁZ ÉS OPERA MŰSORA:

SZOMBATON, november 23-án, délután 3 órakor: RIGOLETTO.

Este 7 órakor: VIHAR AZ OLIMPOSZON. VASÁRNAP, november 24-én, délután 11 órakor: Az ARDEALUL szimfonikus hangversenye. Műsor: Fugó házassága, nyitány; Jere: Gruzi mesék, szvit. Debussy: Két nocturno. Haydn: Londoni szimfónia.

Délután 3 órakor: A KÉT VERONAI IFJÚ. Este 7 órakor: PILLANGÓKISASSZONY.

Kozmetika „ÉVA”

legmodernebb arckezelés
Egyetem-utca 3, félemelet
Rendel: 10-1-ig, 3-6-ig

A külföldi szocialista újságírók meglátogatták Pártunk főtitkárságát

BUKAREST. A választások alkalmával a fővárosba érkezett külföldi szocialista lapok képviselői látogatást tettek a Szociáldemokrata pártfőtitkárságánál, ahol hosszabb eszmecsere folytattak Iordacescu Teodor elvtárral, pártunk főtitkárával, valamint a titkárság többi tagjával.

Pártunk titkárságát meglátogató újságírók között voltak dr. Kündich tanár elvtárs, a svájci Szociáldemokrata Párt hivatalos lapjának, a zürichi „Volksrecht” részéről, Gedye, az angol munkáspárti hivatalos lap, a „Daily Herald” nevében, valamint Jan Vonek, a csehszlovákiai Szociáldemokrata Párt hivatalos lapjának kiküldöttje.

Törvényes uton

törjük le az áruuzsorát!

KOLOZSVAR. A nap-nap után emelkedő irányt mutató drágasági hullámnak gátat vetni nehéz, komoly munkát ad fiatal demokráciáknak. Közvetlenül a választások előtt a bujkáló reakció manővereinek eredményeként igyekeztek pánikot kelteni az ország ipari és kereskedelmi életében, valamint a falvakban. A reakció ügynökei a süttető propaganda szárnyain terjesztették az elkövetkező inflációval kapcsolatos híreiket és könnyen hívó emberek, ennek hatása alatt részben minden rendelkezésükre álló összeggel igyekeztek a gazdasági piacokon a szükségleteket meghaladó mennyiségeket is földsárolni, hogy a kilátásba helyezett gazdasági fordulatban ne érje őket meglepetés, más oldalon pedig az eladók lobbantják lángra a pánik szikráját, aki az eladásra szánt készleteit kétszeres, sőt háromszoros áron igyekszik árubaocsátani.

Kevesen tudják, hogy milyen könnyen lehet egy ország pénzének vásárlóértékét megengedni. Egy-két lelkiismeretlen gyáros és néhány lelkiismeretlen gazdag ügynök szabadon diktálja az ország területén az egyes árucikkek árhullámzásait. Például a bukaresti piacon az egyik nap megállapítást nyert, hogy reggel a gyárból kikerült bélésszár déli egy óráig nyolc közvetítő kézen szaladt keresztül, amíg a kereskedőhöz került és az árteti gyáriár és a végleges eladási ár között a harminc és néhány ezer lej mértékű különbség történt. Ezek a közvetítő kereskedők naponta nyomatagot kaptak.

A film a tudomány szolgálatában

MOSZKVA. A szovjet filmgyárakban nemcsak úgynevezett játékfilmek készülnek és a szovjet nép az első, mely felfedezte, hogy a filmek a tudomány fejlesztése terén milyen hatalmas szerepe és lehetősége van. Legközelebb bemutatásra kerülnek Szovjetországban „A földi élet eredete” és az „Atommagok” című filmek, amelyek hihetetlen érdekességükkel fogva nemcsak a tudomány-szomjas diákságot, hanem a nagyközönséget is érdeklik.

A szovjet filmszínházakban a szokásos hirdetések mellett mindig adnak egy-egy kis tudományos híradót is. Ezek a híradók a legkülönbözőbb tudományágakat ölelik föl. Vannak egyszerű földrajzi filmek, melyek városokat, falvakat, tájakat és népszokásokat mutatnak be. A falusi lakosság nagy örömmel szemléli azokat a filmeket, melyek mezőgazdasági módszerek fejlesztéséről és azoknak alkalmazásáról szólnak. Ilyen és hasonló filmeket öt nagy gyárban készítenek, többek között Moszkvában, Leningrádban és Kijevben is.

resnek meg a lánchereskedelemmel, anélkül, hogy akár egyetlen lejjel is hozzájárulnának az államháztartás tehermenteléséhez, kivéve, amikor estenkint pezsgős dárídókat rendeznek és az elfogyasztott alkohol árában, a számla fizetésével együtt az államilleket is kifizetik.

A fővárosban rengeteg ember nem tudna kielégítő választ és bizonyítékot adni arra a kérdésre, hogy miből élnek, miből költenek és hol szerezték egyik napról a másikra vagyonukat. A fekete lánchereskedelem mellett ezek a lelkiismeretlen hiénák milliárdokat keresnek meg aránylag rövid idő alatt, míg a dolgozó társadalom csak éppen egyik naptól a másikig tengődik.

Az új törvényhozó testület szigorú és mélyreható gazdasági törvényekkel kell gátat vessen az infláció felé törekvő gazdasági bizonytalanságnak.

A pillanatnyilag mutatkozó inflációs jelenség tulajdonképpen, még mielőtt komollyá válna, leküzdhető, de ehhez lelkiismeretes, megbízható gazdasági rendőrségre van szükségünk és olyan rendelkezésekre, amelyekkel a tettenért lánchereskedőt, vagy mindazokat, akik gazdasági páncikkeltéssel próbálják a demokrácia oszlopait megengedni, egyszer és mindenkorra úgy félredönteni, hogy többet ezen a téren se jól, se rosszul ne működhesse. Szigorú rendszabályokat kell életbeléptetni, hogy az áru a gyárból közvetlenül a szövetkezetekhez jusson el s ebben az esetben a fogyasztó is aránylag olcsón hozzájuthat majd szükségleteihez.

A filmek készítésénél a legmodernebb technikát újításokat használgatják. A legérdekesebbek egyike a „Földrengés” című, mely bemutatja, hogy miképpen történik a földrengés egy várost a föld színéről. A „Vulkánok”-sorozatban csodálatos felvételek mutatják a tűzhányók kitörését. Ugyancsak óriási sikere van a „Hold” című filmnek, mely megdöbbentő közelségben mutatja be a kihalt égitest titokzatos tájait és krátereit.

A természet grandiozitása mellett legérdekesebbek a legmodernebb mikroszkóp segítségével készült filmek, melyek a baktériumok titokzatos életét mutatják be. A mikroszkóppal kombinált filmfelvétel gép segítségével a közönség tisztán látja az emberiség legkisebb és mégis leghatalmasabb ellenségeinek, a mikrobáknak szaporodását és mozgását.

De nincs a tudománynak olyan területe, melyről a szovjet tudósok és filmgyártók ne készítenének élvezetes és ugyanakkor tanulságos filmeket. Reméljük, hogy ezek a remekbekerült kis filmek hamarosan hozzánk is elkerülnek.

A Zsidó Demokrata Népközösség kulturális kollektívuma

Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó

november 23-án, szombaton este 8 órakor a BÉKE (Neisz) vendéglő (Március 6-utca 34 sz.) összes helyiségeiben

TÁNCESTÉLYT

rendez otthonai javára, amelyre mindenkit szeretettel elvór a

RENDEZŐSÉG

Báffet. Meleg ételek. Tánc reggelig

UNIO S. A. DE TRANSPORTURI GENERALA
ÁLTALÁNOS SZÁLLÍTÁSI R. T.
KOLOZSVAR ALAPITVA **BUCURESTI**
Str. Memorandului No. 2 1896 Str. Doamnei No. 12, bis Etaj II.
Telefon: 10-79 Telefon: 46476-49900

VÁLLAL mindennemű bel- és külföldi szállításokat, költöztetéseket, vasúti és teherautóval Beraktározásokat iparvágányos raktárházaiában Vámalásokat is vállalunk

UJONNAN megnyitott bukaresti irodánk minden megbízást vállal

HIREK

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL:

Kolozsvár, Szabadság-tér 30., emelet.

Telefon 2-43. Hivatalos órák 8-3-ig.

Hirdetések felvétele délután 5-ig.

Keretes hirdetések: négyzetcentiméter 600, 800, 1000 lej. Szövegkijelölés (hírek között) szavankint 800 lej. Közgazdasági közlemények szavankint 1000 l. Nyitólír szavankint 1500 l.

Egyhónapi előfizetés: 6.000.— lej.

Utólagos fizetés esetén: 8.000.— lej.

CSEKESZÁMLA: 40832.

Kéziratokat nem őriz meg és nem ad vissza a szerkesztőség.

Százháromeves szavazó

Az aradi Bartha-utcai szavazóhelyiség elő a szavazás napján autós kanyarodott. Sokan azt hitték, hogy valami hivatalos személyiség érkezik, de meglepve látták, hogy a kocsiból töpörödött anyóka száll ki egy ugyancsak idős asszony társaságában. Az érkező Arad legöregebb szavazója volt: a Mathuzsálem-korú 103 esztendő Weinberger Róza, aki 86 esztendő ideje óta, Fürst József-nével jött szavazni. A fekete ünnepiöltözött öregasszonyt le is fényképezték. Persze az urnák előtt szintén nagy csodálkozást keltett és igazolódva leadása után még külön is megkérdezték tőle, hogy hány éves? Az öreg néni büszkén mondta, hogy 103 és kifejtette, hogy élni akar szavazati jogával, mert életének 103 esztendeje alatt ilyen joga nem volt. Mikor aztán szavazni indult, ajdátan mondta, hogy otthon felejtette a szemüvegét és elmagyaráztatta magának a képviselőjelöltnek nevét tartalmazó nyomtatványt. Leszavazása után a folyosón és lépcsőházban megjelentek az öregasszonyt.

Aradon egyébként, akárcsak az ország többi részében, még a kórházi és otthon ápolt betegek is köteleseknek tartották, hogy leszavazzanak. Azokat a betegeket, akik erre az alkalomra kikelték ágyukból, valamint a kisgyerekekkel jelentkező édesanyjakat, soronkívül engedték az urnák elé.

SZOLGÁLTATOS GYÓGYSZERTÁRAK

1946 november 23-29-ig: dr. Hintz gyógyszer-tára, Szabadság-tér 28 sz. „Orangyal” gyógyszer-tár, Malinowszki-tér 1. „Csillag” gyógyszer-tár, Dózsa György-utca 36 szám. „Diana” gyógyszer-tár, Jókai-utca 23. „Remény” gyógyszer-tár, Horea-út 50 sz. Egyéb éjjeli szolgálatban: november 23-26-ig: „Orangyal” gyógyszer-tár, „Diana” gyógyszer-tár, „Remény” gyógyszer-tár; november 27-29-ig: dr. Hintz gyógyszer-tár, „Csillag” gyógyszer-tár.

Házasság. Kápolnai Katalin és Belovai István házasságot kötöttek. (Mindenkülön értesítés heylet.)

ZAROLTAK AZ ABLAKÜVEGEKET. A közellátási államtitkárság zárta a 2-3 mm-es ablaküvegeket és arra kötelezte a kereskedőket és gyárosokat, hogy készleteket az illetékes megyei közellátási hivatalba jeltessék be. Ablaküvegét ezután kiltörőre csak kivételes engedéllyel lehet szállítani és belföldi forgalma is csak engedéllyel eszközölhető.

FELHÍVÁS! Felhívjuk mindazoknak a figyelmét, akik a Szaktanács munkásevelező tanfolyamán elvégezték, hogy szombaton, november 23-án este 8 órakor jelenjenek meg a Szaktanács nagytermében tartandó társasvacsorán. A rendező bizottság.

* DIVAT-TERVEZÉS tanítást vállalom. Bővebb felvilágosítással szolgál a „Dolgozó Nő” kiadóhivatala. Kolozsvár, Szabadság-tér 33 szám.

KATASZTRÓFÁLIS ORKÁN SÖPÖRTÉ VEGIG A FÜLÖP-SZIGETEKET. Manilából, a Fülöp-szigetek fővárosából Londonba érkezett hírek szerint a Fülöp-szigeteken borzalmas orkán söpört végig, amelynek az elpusztított házakon kívül már eddig 500 halálos áldozata van. A szélvihar olyan erős volt, hogy egész falvakat jöport el a föld színéről.

A BOLYAI DEMOKRATA DIÁKSZÖVETSÉG ZENESZEMINARIUMA november 23-án délután fél 6 órai kezdettel tart előadást. Műsor: Bach: Olasz koncert. C-moll doppel Koncert. Ezzel az előadással új sorozatot nyitunk, mely a zenetörténet kronológikus sorrendjéhez alkalmazkodik. Az előadások a jövőben nem kététenként, hanem hetenként, szombaton délután fél 6 órakor lesznek.

A MAGYAR ZENE- ÉS SZÍN-MŰVÉSZETI FŐISKOLA HANGVERSENYEI az Intézet dísztermében, Ferdinánd kir.-út 5

1946 NOVEMBER 26-án, este 7 órakor: Halmos György zongoraművészi klasszikus szonáta-estje.

1946 NOVEMBER 27-én, este 7 órakor: A Róm. Kat. Női Misszió jótékony célú hangversenye.

Számított műsorok az Intézet portásánál kaphatók.

* HALALOZÁS. Tótpál Albertné november 21-én elhunyt. Temetése szombaton d. u. 4 órakor lesz Kőkeret-utca 17 szám alatti gyászszobából.

KUDORNÉ CZEGŐ MÁRIA

fehértanú-varródjaja
elköltöztött
Kossuth Lajos-utca 28 szám alá

Az ország minden részéből beérkeztek a választási eredmények

ERDÉLY 1945 nov. 24 3

BUKAREST. A választási eredményeket immár az összes megyékben összegezték. A legutóbb beérkezett jelentések, amelyek mind a Demokratikus Pártok Blokkjának győzelmét bizonyítják, a következők:

Botosanmegyében szavazásra feliratkozott 114.204, leavazott 97.779, ebből a Demokrata Pártok Blokkjára 38.540, Maniura 36.120, Bratianura 14.823, Titel Petrescura 1126, Lupura 2076, független listára 1486, megsemmisített szavazatok száma 2450.

Bacamegyében szavazásra feliratkozott 139.764, leavazott 123.019, ebből a DPB-ra 101.465, Maniura 5520, Lupura 12.095, Bratianura 1417, Titel Petrescura 574, független listára 1325, megsemmisítve 618 szavazatot.

Baia megyében szavazásra jelentkezők 63.334, a DPB-ra szavazott 42.336, Maniura 16.416, Bratianura 1719, Lupura 1372, független listára 1491.

Covurluimegyében szavazásra jelentkezők 107.346, leavazott 91.267, ebből a DPB-ra 62.781, Maniura 10.935, Bratianura 11.475, Lupura 2134, Titel Petrescura 8060, független listára 1989, megsemmisítve 1003.

Dorohoimegyében szavazásra jelentkezők 85.976, a DPB-ra szavazott 62.126, Maniura 10.785, Bratianura 3015, Lupura 1211, független listára 993, megsemmisítve 1246 szavazatot.

Doljamegyében leavazott 229.537, a DPB-ra szavazott 141.570, Maniura 41.500, Bratianura 25.500, Titel Petrescura 3830, Lupura 7754, független listára 3873.

Dambovitamegyében szavazásra jelentkezők 156.224, a DPB-ra szavazott 128.240, Lupura 3564, Maniura 13.708, Bratianura 4357, Titel Petrescura 1425, független listára 1406, megsemmisítve 1527 szavazatot.

Gorjamegyében szavazásra jelentkezők 99.869, a DPB-ra szavazott 77.771, Maniura 13.901, Bratianura 3588, Titel Petrescura 905, Lupura 922, független listára 1011.

Ilfom megyében (Bukarest főváros nélkül) szavazásra jelentkezők 169.010, a DPB-ra szavazott 139.276, Maniura 11.844, Bratianura 3329, Lupura 5711, Petre Gheatara 1619, Titel Petrescura 1211, független listára 3033, megsemmisítve 2987.

Neamtamegyében szavazásra jelentkezők 100.556, a DPB-ra szavazott 71.302, Bratianura 8149, Maniura 11.875, Lupura 3262, Titel Petrescura 806, független listára 1344, megsemmisítve 818 szavazatot.

Prahovamegyében leavazott 255.882, a DPB-ra szavazott 231.398, Maniura 8923, Bratianura 4437, Lupura 3544, Titel Petrescura 1549, független listára 2806, megsemmisítve 1239 szavazatot.

Putnam megyében szavazásra jelentkezők 82.316, a DPB-ra szavazott 53.382, Maniura 18.338, Bratianura 6936, Titel Petrescura 664, Lupura 1256, független listára 1689.

Szilágymegyében szavazásra jelentkezők 178.319, a DPB-ra szavazott 114.773, a MNSz-re 44.169, Maniura 15.605, Lupura 3772, megsemmisítve 615 szavazatot.

Szörényimegyében szavazásra feliratkozott 129.659, leavazott 111.997, a Demokrata Pártok Blokkjára 84.957, Maniura 17.446, Bratianura 3264, Titel Petrescura 845, független listára 1851 szavazatot.

Szebenmegyében szavazásra feliratkozott 89.913, leavazott 77.237, ebből a DPB-ra 60.813, Maniura 12.131, Lupura 1128, Titel Petrescura 849, független listára 1408, megsemmisítve 908.

Szamosmegyében feliratkozott 117.704, leavazott 96.904, ebből a DPB-ra szavazott 65.807, Maniura 10.766, Bratianura 1146, MNSz-re 14.921, Lupura 1779, független listára 1708, megsemmisítve 776.

Szatmármegyében szavazásra jelentkezők 147.380, a DPB-ra szavazott 92.118, Maniura 24.034, MNSz-re 23.181, Lupura 2122, független listára 967, megsemmisítve 4.556.

Tordamegyében szavazásra feliratkozott 102.332, leavazott 86.472, ebből a DPB-ra 48.445, MNSz-re 15.131, Maniura

14.608, Bratianura 1448, Titel Petrescura 1086, Lupura 2834, független listára 960, megsemmisítve 1839.

Tecucimegyében feliratkozott 83.375, leavazott 71.475, a DPB-ra szavazott 55.919, Maniura 10.153, Bratianura 2720, Lupura 713, független listára 1027, megsemmisítve 943 szavazatot.

Kisküküllőmegyében szavazásra feliratkozott 71.453, leavazott 61.418, ebből a DPB-ra 31.533, MNSz-re 9868, Maniura 16.002, Lupura 1838, független listára 1367, megsemmisítve 810 szavazatot.

Temes-Torontálmegyében szavazásra feliratkozott 193.254, leavazott 192.562, ebből a DPB-ra 131.483, Maniura 22.970,

MNSz-re 21.115, Titel Petrescura 3585, Bratianura 8207, független listára 1415, megsemmisítve 3284.

Teleormanmegyében szavazásra feliratkozott 190.633, leavazott 171.695, ebből a DPB-ra 124.339, Maniura 19.693, Bratianura 12.340, Titel Petrescura 2628, Lupura 3046, független listára 6.346, Petre Ghiatara 855.

Vlaseamegyében szavazásra feliratkozott 144.859, leavazott 130.214, ebből a DPB-ra 101.299, Maniura 14.555, Bratianura 4135, Lupura 2754, Ghiatara 887, Titel Petrescura 1445, megsemmisítve 1915 szavazatot.

Minden delegátus hozzájárult Molotov leszerelési és csapatviesszavonási javaslatához

NEWYORK. (R.-Press.) Az Egyesült Nemzetek politikai bizottsága tegnap folytatta annak a szovjet-javaslatnak vitáját, mely a nem ellenséges országokban állomásozó szövetséges csapatok adatbeszolgáltatására vonatkozik.

Elsőnek Pandit asszony, indiai küldött, szólalt fel, aki fenntartás nélkül támogatta a szovjet indítványt. Jugoszlávia képviselője kijelentette, hogy mindenekelőtt ki kell vonni a csapatokat a hivatkozott országokból. Véleménye szerint Bevin közvetítő javaslatának nincsen gyakorlati értéke, mert ha a csapatok visszavonását a lefegyverzéshez kötik, az csak halogatást jelentene.

Ezután Parodi francia delegátus szólalt fel, aki helyeselte Bevin javaslatát, de leszögezte, hogy az első lépést mégis csak Molotov javaslatá-

lenti, ezért ezt kell előnyben részesíteni. Noel Backer, angol delegátus, viszont azt hangoztatta, hogy mind a leszerelési, mind a csapatkiadás kérdése összefügg egymással, ezért együtt kell tárgyalni őket.

A felszólalásokra Molotov szovjet külügyminiszter válaszolt, aki ezuttal

harmadszor szólalt fel a javaslat vitájában. A szovjet külügyminiszter azt hangoztatta, hogy saját hazájukban fegyverben tartott katonák létszámára vonatkozó adatbeszolgáltatásnak is sorra kell kerülnie, de csak akkor, amikor az egész kérdést már részleteiben is tárgyalják.

Herriot és Auriol az új francia elnökjelöltek

PÁRIS. Eduard Herriot, a francia radikális párt elnöke, két kitüntető díszszeggyel jutalmazta. Récamiér asszony életműdíjára, a Francia Akadémia tagjainak sorába szeretne kerülni, ami művének jelentőségére való tekintettel eléggé valószínű. — Ugyanakkor egyik legnagyobb esélyű jelölt lesz a köztársaság elnöki állá-

sának betöltésénél, melyen ellenjelöltje valószínűleg a szocialista Vincent Auriol, az alkotmányozó gyűlés volt elnöke lesz. Előreláthatólag Herriotra szavaznak majd a kommunisták és számos egyéni választott képviselő, azonban cserbenhagyják saját párttagjai, akik gyakran, vezetőjük ellenére, reakciós magatartást tanúsítanak.

Gyöngyösi magyar külügyminiszter nyilatkozata a szlovákiai magyarság helyzetéről

LONDON. (Rádió.) Gyöngyösi János magyar külügyminiszter tegnap fogadta a külföldi újságírókat, akiknek részletes felvilágosítást nyújtott a november 17-e óta Szlovákiában történt magyarellenes kilengésekről. A külügyminiszter bejelentette, hogy Dél-Szlovákia több községében a magyar lakosoknak behívókat kézbesítettek, nemre és korhatárra való tekintet nélkül. A behívottakat a németek által elhagyott Szudéta-vidékre küldték munkaszolgálatra. Annak ellenére, hogy az elnöki rendelet a terhes anyákat és azokat a nőket, akiknek 15 évnél fiatalabb gyermekeikről kell gondoskodniuk, felmentette a munkaszolgálat kötelessége alól, — a szlovák hatóságok nem vették figyelembe

ezeket a humanitárius szempontokat. Gyöngyösi János ezután közölte, hogy az incidensek ügyében tett panaszokkal kapcsolatban a csehszlovák hatóságok kiltatásba helyezték a választást. Ezután a magyar külügyminiszter rámutatott arra, hogy a szlovákiai incidensek és magyarellenes rendelkezések ellentétben állnak a párisi békeértekezlet am. határozatával, mely szerint a szlovákiai magyarok kitelepítésének vizsgálatát a magyar és a szlovák kormányok között tárgyalásokkal kötelesek rendezni. A csehszlovák kormány az említett rendelkezésekkel a békeértekezlet határozata ellen cselekedett — jelentette ki a magyar külügyminiszter.

Szenzációs leleplezés a Dardanellák kérdésében

LONDON. (Rádior.) Az angol—országi bizottság a Dardanellák kérdésében a következőket jelentette ki:

Az első világháborúban a győztes nagyhatalmak megállapították abban, hogy a Dardanellákat teljes egészében Oroszországnak kell adni. A c. a. u. r. o. m. érvényben maradás esetén ez a kötelezettség még is valószínű.

Ma a szovjetkormány sokkal szerényebb módon csak azt kéri, hogy a Dardanellák török, illetve szovjet ellenőrzés alatt legyen. A szovjet azt szeretné, ha bizonyos tenger-szorosok és vizutak, mint a Dardanellák, Panamacsatorna és a Suez-csatorna az Egyesült Nemzetek kontrollja alatt legyenek.

A sajtószabadság megfojtására készül a fasiszta görög kormány

Élénk harcok tevékenység folyik Északgörögországban

Athén. (R.-Press.) Tegnap jelentettük, hogy a fasiszta görög kormány két baloldali lapot elkövetkezett, mert azok az észak-görögországi felkelők fohadiszállásának hivatalos hadijelentését közölték. Az elkövetkezett lapok a szocialista és a kommunista párt hivatalos lapjai voltak.

Ezzel kapcsolatban jelentik Athénből, hogy Cs. a. d. a. r. i. s. z. t. a. k. o. r. m. a. n. y. a. t. ö. r. v. e. n. y. j. a. v. a. s. l. a. t. o. t. t. e. r. j. e. n. t. e. t. t. e. k. a. p. a. r. l. a. m. e. n. t. e. l. e. k. a. m. e. l. y. a. s. a. j. t. o. z. a. b. a. d. s. á. g. t. e. l. j. e. s. m. e. g. f. o. j. t. á. s. á. r. a. i. r. á. n. y. u. l. A belügyminiszter felhatalmazást kért a parlamenttől arra, hogy elkövetkez-

hasson olyan lapokat, amelyek közleményekkel az állam „biztonságát” veszélyeztetik.

Egyidejű athéni jelentés szerint görög kormánycsapatok, amelyeket légi kötelékek támogatnak, élénk tevékenységet fejtenek ki az észak-görögországi Veszkatitól északra húzódó három kilométeres arcvonalon. — Venizelosz, a szabadelvű párt elnöke kijelentette, hogy emlékiratot készült intézni György királynak, amelyben aggodalmának fog kifejezést adni a jelenlegi észak-görögországi helyzet miatt.

Az angol kormány javaslatot tett az élelmiszerek elpusztításának büntényé való nyilvánítására

LONDON. (R. Press.) Az angol kormánytervezetet nyújtott be az Egyesült Nemzetek Washingtonban székelő élmezési és földművelési szakbizottságához. Az angol kormány azt javasolja, hogy bármilyen élelmiszer tudatos elpusztítását, vagy nem emberitől való céljaira való felhasználását nyilvánításnak nemzetközi bünténynek, amelyet megfelelő módon kell megsemmisíteni. A javaslat ezenkívül több, az élelmiszer-elosztás megszervezését célzó indítványt is tartalmaz. Az angol kormány javaslata kétszázéves erősz. szocialista érzékről tesz bizonyosságot. Ha ez a javaslat nemzetközi törvényre emelkedne, lehetőség nyílna

arra, hogy a kapitalizmus közismert büntényeit törvényen kívül helyezze. Tudvalevő ugyanis, hogy a kapitalista válságok éveiben, az árak és a profit fenntartása érdekében, a kapitalista östermelők millió tonnaszámba pusztították el a gyapotot, a zabonát, a kávé, ugyanakkor, amikor Kínában, az Egyesült Államokban és a világ többi részén milliók éheztek és nyomorogtak. Ezeknek a büntényeknek megakadályozása nemcsak a kapitalisták termelési anarchiájának vétele véget, hanem egyben biztosítja az élelmiszerek helyesebb elosztását és ezáltal az éhség reményének elűzését az emberiség előtt.

A moszkvai rádió a román választások eredményéről

LONDON. (Rádió.) A moszkvai rádió részletesen foglalkozott a romániai választások eredményeivel.

— Annak ellenére, hogy az ellenzék mindent megtehetett, hogy erősít sorompóba állítsa, ez megfordult a román tömegek demokratikus öntudatán, mely megértette a román kormány külpolitikai vonalvezetésének helyességét, vagyis a Szovjetunióval való baráti együttműködés szükségességét. A romániai és nemzetközi nagytöke zsoldjában álló Maniu és Bratianu pártja megsemmisült a választásokon. Ezzel a nemzetközi reakciónak körök is elvezettek egyik eddig fontosnak hitt támaszukat. A román ellenzék erője megfordult, de nem semmisült meg teljesen — hangoztatta a moszkvai rádió hírmagyarázója.

Kormányválság készül Hollandiában

HÁGA. (Rádior.) A Bell-kormány reakciós tevékenysége egyre nagyobb elégedetlenséget vált ki a holland nép széles rétegeiben. A tudósítások arról számolnak be, hogy a kormány politikája ellen a szakszervezetek óvást emeltek és a parlamentben a kommunista párt képviselői felelősségre vonták a kormányt az indonéz néppel szemben alkalmazott elnyomó politikája miatt. Egyidejűleg a szocialista munkáspárt képviselői azzal fenyegették meg a kormányt, hogy ha kitarthat eddigi politikai vonalvezetése mellett, testületileg kivonulnak a parlamentből.

A szakszervezetek a kommunista és szocialista munkáspártok fentvázolt magatartása miatt Hollandiában közel kormányválsággal számolnak.

Az amerikai bányászsztrájk miatt csökkent a villanyszolgáltatás és a vasúti forgalom

NEWYORK. (Rádior.) Az óriásméretű bányász-sztrájk miatt az Egyesült Államokban, a kormány rendeletű, 21 szövetségi államban csökkentették a villanyszolgáltatást. A szénbányászok sztrájkmozgalma miatt kénytelenek voltak számos személyvonat-járatot is beszüntetni. Az amerikai bányászok sztrájkja egyébként egyre nagyobb arányokat ölt. Több ezer más bányamunkás is sztrájkra lépett, a szénbányászokkal való rokonszenvének kifejezésre juttatásáért.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A SZÍNHÁZI IRODA HIREI

A kedden megtartott választások hatalmas és döntő sikert hoztak a Demokratikus Pártok Blokkjának. A választások idejére országunkba érkezett külföldi újságírók, valamint a fővárosi sajtó képviselői és az újonnan megválasztott magyar képviselők tiszteletére színházunk szombaton este ünnepi díszelőadást rendez, melynek keretében az idény egyik legnagyobb sikert aratott darabját: a CIGANYBARÓ-t tűzte műsorára. Ez az ünnepség egyébként egybeesik a nagysikerű operett első jubileumával, ugyanis a CIGANYBARÓ szombaton 25-ször kerül színpadra ebben az évadban. A színház igazgatósága az ünnepi előadásra a képviselőkön és újságírókon kívül vendégek látja a város szociális, társadalmi és kulturális életének vezetőit is, ezzel is hangsúlyozva az est ünnepi jellegét.

Vasárnap délután és este Hindy András és Carlo de Fries nagy sikerrel felújított vidám operettje, az ILYENEK A FÉRFIAK kerül színpadra Szendrey Mihály fellépésével.

Ilyenek a férfiak

Hindy András és Carlo de Fries zenés vígjátéka még e siralmas darabok révén gyanús hangzást nyert műfajban sem figyelmet érdemlő „alkotás”: néhány sikerült ötletétől eltekintve, a maga egészében semmivel sem emelkedik felül a hasonló, sivár zenével fűszerezett, sablonos meséjű zenés vígjátékok és iparszerűen gyártott könnyűvígjátékok „moder” operettek szokványosan sekélyes színvonalán. Az a körülmény, hogy ez a mindenképpen lapos és érdektelen darab mégis csodálatos módon jelentékeny közönségsikert aratott, semmiesetre sem tulajdonítható a „mű” irodalmi és zenei értékének, hanem kizárólag a tetszetős kiállításnak, sürű táncoknak, gondos rendezésnek, továbbá az elfogadható szereposztásnak és a szereplők jobb ügyhöz méltó buzgalmának és nem utolsósorban Szendrey Mihály fellépésének. Szendrey Mihályban kitűnő mozgás, lendület és bőhumorú táncosmunkát ismertünk meg s bár hangja énekülésre nem alkalmas és alakítását groteskség tekintetében többször túlhajtotta a szerep megkívánta határokon, közreműködése kétségtelenül nyereség a nagy láz-mikushánnal küzdő színház részére. Krémer Mancsi és D. Puskás Béla ezáltal egyformán kifogástalanul megfelelt igénytelen szerepe követelményeinek. Nyiredi Piroska kellemes jelenség és ügyesen táncol, néha teljes illúziót képes kelteni, énektudása azonban még szubrettviszonylatban sem eléggé érett a színpadhoz. Papp Nusi állandó tulzásaival rossz viccfigurává torzította szerepét. Kis szerepében stílusos volt Márky Alfréd és meg kell említenünk az epizódszereplőre emelkedett Sebesi Péter inasalkítását is, bár raccsolása néha kellemetlenül hat. Deéry Jenő magasabbrendű feladathoz illő munkát végzett a darab betanításával, általában szerencsésen domborítva ki a bohózat elemeket. Moravszky Román tánc-kreációi közül Nyiredi Piroska és Csermínszky Kurt humoros apacstancát és méginkább Kleizmer Klarissza és Csermínszky keleti táncfantáziáját kell kiemelni. A zenekart Szabó Ica vezényelte. (Jy.)

A SZENTGYÖRGYI ISTVÁN ÁLLAMI MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA
SZOMBATON, november 23-án, délután 4 órakor: BANK BAN. (A tanulmányjás részére. Jegyek sorszáma 94.)
Este 7 órakor: CIGANYBARÓ. (25-ször. Ünnepi díszelőadás a fővárosi és külföldi sajtó képviselőinek és az új magyar képviselők tiszteletére. Sorozatszám 95.)
VASÁRNAP, november 24-én, délután 4 órakor: ILYENEK A FÉRFIAK. (Jegyek sorszáma 94.)
Este 7 órakor: ILYENEK A FÉRFIAK. (Szendrey Mihály fellépésével. Jegyek sorszáma 95.)
HÉTFŐN, november 25-én, este 7 órakor: BANK BAN. (A szervezett munkásság részére. Sorozatszám 98.)

A ROMÁN NEMZETI SZÍNHÁZ ÉS OPERA MŰSORA:
SZOMBATON, november 23-án, délután 3 órakor: RIGOLETTO.
Este 7 órakor: VIHAR AZ OLIMPOSZON.
VASÁRNAP, november 24-én, délután 11 órakor: Az ARDEALUL szimfonikus hangversenye. Műsoron: Figaro házassága, nyitány; Jerca: Grui-i mesék, szvit. Debussy: Két nocturno. Haydn: Londoni szimfónia.
Délután 3 órakor: A KÉT VERONAI IFJÚ.
Este 7 órakor: PILLANGÓKISASSZONY.

Kozmetika „ÉVA”

legmodernebb arckezelés
Egyetem-utca 3, felemelet
Rendel: 10-1-ig, 3-6-ig

A külföldi szocialista újságírók meglátogatták Pártunk főtitkárságát

BUKAREST. A választások alkalmával a fővárosba érkezett külföldi szocialista lapok képviselői látogatást tettek a Szociáldemokrata párt főtitkárságánál, ahol hosszabb eszmecsere folytattak Iordacescu Teodor elvtárral, pártunk főtitkárral, valamint a titkárság többi tagjával.

Pártunk főtitkárságát meglátogató újságírók között voltak dr. Kündlich tanár elvtárs, a svájci Szociáldemokrata Párt hivatalos lapjának, a zürichi „Volksrecht” részéről, Gedye, az angol munkáspárti hivatalos lap, a „Daily Herald” nevében, valamint Jan Vaneek, a csehszlovákiai Szociáldemokrata Párt hivatalos lapjának kiküldötje.

Törvényes uton

törjük le az áruuzsorát!

KOLOZSVÁR. A nap-nap után emelkedő irányt mutató drágasági hullámnak gátat vetni nehéz, komoly munkát ad fiatal demokrácianknak. Közvetlenül a választások előtt a bujkáló reakció manővereinek eredményeként igyekeztek pánikot kelteni az ország ipari és kereskedelmi életében, valamint a falvakban. A reakció ügynökei a süttető propaganda szárnyain terjesztették az elkövetkező inflációval kapcsolatos híreiket és könnyen hívó emberek, ennek hatása alatt részben minden rendelkezésükre álló összeggel igyekeznek a gazdasági piacokon a szükségleteiket meghaladó mennyiségeket is földsárolni, hogy a kilátásba helyezett gazdasági fordulatban ne érje őket meglepetés, más oldalon pedig az eladóban lobbantják lángra a pánik szikráját, aki az eladásra szánt készleteit kétszeres, sőt háromszoros áron igyekezik árúbabocsátani.

Kétszen tudják, hogy milyen könnyen lehet egy ország pénzének vásárlóértékét megingatni. Egy-két lelkiismeretlen gyáros és néhány lelkiismeretlen gazdag ügynök szabadon diktálja az ország területén az egyes árucikkek árhullámszárait. Például a bukaresti piacon az egyik nap megállapítást nyert, hogy reggel a gyárból kikerült belsőáru déli egy óráig nyolc közvetítő kézen szaladt keresztül, amíg a kereskedőhöz került és az eredeti gyáriár és a végleges eladási ár között a harminc és néhány ezer lejtes méterenkénti egységáronál közel 60 ezer lej emelkedés történt. Ezek a közvetítő kereskedők naponta mamutösszegeket k

resnek meg a lánckereskedéssel, anélkül, hogy akár egyetlen lejjel is hozzájárulnának az államháztartás tehermenteléséhez, kivéve, amikor esténként pezsgős dárídókat rendeznek és az elfogyasztott alkohol árában, a számla fizetésével együtt az államilleket is kifizetik.

A fővárosban rengeteg ember nem tudna kielégítő választ és bizonyítékot adni arra a kérdésre, hogy miből élnek, miből költenek és hol szereztek egyik napról a másikra vagyonukat. A fekete lánckereskedés mellett ezek a lelkiismeretlen hiénák milliárdokat kerestek meg aránylag rövid idő alatt, míg a dolgozó társadalom csak éppen egyik naptól a másikig tengődik.

Az új törvényhozó testület szigorú és mélyreható gazdasági törvényekkel kell gátat vessen az infláció felé törekvő gazdasági bizonytalanságnak.

A pillanatnyilag mutatózó inflációs jelenség tulajdonképpen, még mielőtt kemollyá válna, leküzdhető, de ehhez lelkiismeretes, megbízható gazdasági rendőrségre van szükségünk és olyan rendeletekre, amellyel a tettenért lánckereskedőt, vagy mindazokat, akik gazdasági pánikkeltéssel próbálják a demokrácia oszlopait megingatni, egyszer és mindenkorra úgy félredőltsák, hogy többet ezen a téren se jól, se rosszul ne működhessenek. Szigorú rendszabályokat kell életbeléptetni, hogy az áru a gyárból közvetlen a szövetkezetekhez jusson el s ebben az esetben a fogyasztó is aránylag olcsón hozzájuthat majd szükségleteihez.

A film a tudomány szolgálatában

MOSZKVA. A szovjet filmgyárakban nemcsak úgynevezett játékfilmek készülnek és a szovjet nép az első, mely felfedezte, hogy a filmnek a tudomány fejlesztése terén milyen hatalmas szerepe és lehetősége van. Legközelebb bemutatásra kerülnek Szovjetországról, „A földi élet eredete” és „Atommagok” című filmek, amelyek hihetetlen érdekességükkel fogva nemcsak a tudomány-szomjas diákságot, hanem a nagyközönséget is érdeklik.

A szovjet filmszínházakban a szokásos híradó mellett mindig adnak egy-egy kis tudományos híradót is. Ezek a híradók a legkülönbözőbb tudományágakat ölelik föl. Vannak egyszerű földrajzi filmek, melyek városokat, falvakat, tájakat és népszokásokat mutatnak be. A falusi lakosság nagy örömmel szemléli azokat a filmeket, melyek mezőgazdasági módszerek fejlesztéséről és azoknak alkalmazásáról szólnak. Ilyen és hasonló filmeket öt nagy gyárban készítenek, többek között Moszkvában, Leningrádban és Kijevben is.

A filmek készítésénél a legmodernebb technikai újításokat használják. A legérdekesebbek egyike a „Földrengés” című, mely bemutatja, hogy miképpen történik el a földrengés egy várost a föld színéről. A „Vulkánok”-sorozatban csodálatos felvételek mutatják a tűzhányók kitörését. Ugyancsak óriási sikere van a „Hold” című filmnek, mely megdöbbentő közelségben mutatja be a kihalt égitest titokzatos tájait és krátereit.

A természet grandiozitása mellett legérdekesebbek a legmodernebb mikroszkóp segítségével készült filmek, melyek a baktériumok titokzatos életét mutatják be. A mikroszkóppal kombinált filmfelvétel gép segítségével a közönség tisztán látja az emberiség legkisebb és mégis leghatalmasabb ellenségeinek, a mikrobáknak szaporodását és mozgását.

De nincs a tudománynak olyan területe, melyről a szovjet tudósok és filmgyártók ne készítenének élvezetes és ugyanakkor tanulságos filmeket. Reméljük, hogy ezek a remekbekerült kis filmek hamarosan hozzánk is elkerülnek.

A Zsidó Demokrata Népközösség kulturális kollektívuma

Az Erdélyi Zsidó Áragondozó

november 23-án, szombaton este 8 órakor a BÉKE (Neisz) vendéglő (Március 6-utca 34.sz.) összes helyiségeiben

TÁNCSTÉLYT

rendez otthonai javára, amelyre mindenkit szeretettel elvór a RENDEZŐSÉG

Büffet. Meleg ételek. Tánc reggelig

UNIO S. A. DE TRANSPORTURI GENERALA
ÁLTALÁNOS SZÁLLÍTÁSI R. T.
KOLOZSVÁR ALAPITVA BUCURESTI
Str. Memorandului No. 2 1896 Str. Doamnei No. 12, bis Etaj II.
Telefon: 10-79 Telefon: 46476-49900

VÁLLAL mindennemű bel- és külföldi szállítást, költöztetéseket, vasúton és teherautóval Beraktározásokat iparvágányos raktárházaiban Vámolásokat is vállalunk

UJONNAN megnyílt bukaresti irodánk minden megbízást vállal

HIREK

SZERKESZTŐSÉG KIADÓHIVATAL:
Kolozsvár, Szabadság-ter 30., emelet.
Telefon 2-43. Hivatalos órák 8-3-ig.
Hirdetések felvétele délután 5-ig.
Keretes hirdetések: négyzetcentiméter 600, 800, 1000 lej. Szövegkijelölés (hírek között) szavankint 800 lej. Közgazdasági közlemények szavankint 1000 l. Nyitlatter szavankint 1500 l.
Egyhónapi előfizetés: 6.000.— lej.
Utólagos fizetés esetén: 8.000.— lej.
CSÉKSZÁMLA: 40682.
Kéziratokat nem őriz meg és nem ad vissza a szerkesztőség.

Százháromeves szavazó

Az aradi Bartha-utcai szavazóhelyiség elé a szavazás napján autó kanyarodott. Sokan azt hitték, hogy valami hivatalos személyiség érkezik, de meglepve látták, hogy a kocsi tőpörödött anyóka száll ki egy ugyancsak idős asszony társaságában. Az érkező Arad legöregebb szavazója volt: a Mathuzsálem-korú 103 esztendő Weinberger Róza, aki 86 esztendő lányával, Fürst Józsefnével jött szavazni. A fekete ünnepiöltözött öregasszonyt le is fényképezték. Persze az urnák előtt szintén nagy csodálkozást keltett és igazolványa leadása után még külön is megkérdezték tőle, hogy hány éves? Az öreg néni büszkén mondta, hogy 103 és kifejtette, hogy élni akar szavazati jogával, mert életének 103 esztendője alatt ilyen joga nem volt. Mikor aztán szavazni indult, ijedten mondta, hogy otthon felejtette a szemüvegét és elmagyaráztatta magának a képviselőjelöltnek nevét tartalmazó nyomtatványt. Leszavazása után a folyosón és löpcsházában megjelentek az öregasszonyt.

Aradon egyébként, akárcsak az ország többi részében, még a kórházi és otthon ápolat betegek is kötelességüknek tartották, hogy leszavazzanak. Azokat a betegeket, akik erre az alkalomra kikeltek ágyukból, valamint a kisgyerekekkel jelentkező édesanyjakat, soronkívül engedték az urnák elé.

SZOLGÁLTATOS GYÓGYSZERTÁRAK
1946 november 23-29-ig: dr. Hintz gyógyszerész, Szabadság-ter 28 sz., „Orangyal” gyógyszerész, Malinovszki-ter 1. „Csillag” gyógyszerész, Dózsa György-utca 36 szám. „Diana” gyógyszerész, Jókai-utca 23. „Remény” gyógyszerész, Horea-út 60 sz. Egész éjjel szolgálatban: november 23-26-ig: „Orangyal” gyógyszerész, „Diana” gyógyszerész, „Remény” gyógyszerész; november 27-29-ig: dr. Hintz gyógyszerész, „Cillag” gyógyszerész.

Házasság. Kápolnai Katalin és Belovai István házasságát kötötték. (Mindenkülön értesítés helyett.)

ZÁROLTAK AZ ABLAKÜVEGEKET. A közléstási államtitkárság zárolta a 2-3 mm-es ablaküvegeket és arra kötelezte a kereskedőket és gyárosokat, hogy készleteket az illetékes megyei közléstási hivatalba jelentsek be. Ablaküveget ezután kizárólag csak kivételes engedéllyel lehet szállítani és belföldi forgalma is csak engedéllyel eszközölhető.

FELHÍVÁS! Felhívjuk mindazoknak a figyelmét, akik a Szaktanács munkáslevegő tanfolyamánál elvégzett, hogy szombaton, november 23-án este 8 órakor jelenjenek meg a Szaktanács nagytértermében tartandó társasagcsorin. A rendező bizottság.

* **DIVAT-TERVEZÉS** tanítását vállalom. Bővebb felvilágosítással szolgál a „Dolgozó Nő” kiadóhivatala. Kolozsvár, Szabadság-ter 33 szám.

KATASZTRÓFÁLIS ORKAN SÓPORTE VÉGIG A FÜLÖP-SZIGETEKET. Manilából, a Fülöp-szigetek fővárosából Londonba érkezett hírek szerint a Fülöp-szigeteken borzalmos orkan söpört végig, amelynek az elpusztított házakon kívül már eddig 500 halálos áldozata van. A szélvihar olyan erős volt, hogy egész falvakat öpört el a föld színéről.

A BOLYAI DEMOKRATA DIÁKSZÖVETSÉG ZENESZEMINÁRIUMA november 23-án délután fél 6 órai kezdettel tart előadást. Műsoron Bach: Olasz koncert. C-moll, doppel Koncert. Ezzel az előadással új sorozatot nyitunk, mely a zenetörténet kronológus sorrendjéhez alkalmazkodik. Az előadások a jövőben nem kéthetenként, hanem hetenként, szombaton délután fél 6 órakor lesznek.

A MAGYAR ZENE- ÉS SZÍNMOVESZETI FŐISKOLA HANGVERSENYEI az Intézet dísztermében, Ferdinánd kir.-út 5. 1946. NOVEMBER 26-án, este 7 órakor: Halmos György zongoraművész klasszikus szonáta-estje.

1946. NOVEMBER 27-én, este 7 órakor: A Róm. Kat. Női Misszió jótékony célú hangversenye.

Számozott műsorok az Intézet portájánál kaphatók.

* **HALALOZÁS.** Tótpál Albertné november 21-én elhunyt. Temetése szombaton d. u. 4 órakor lesz Kökert-utca 17 szám alatti gyászházánál.

KUDORNÉ CZECŐ MÁRIA

fehértanú-varrodája
elköltöztött
Kossuth Lajos-utca 28 szám alá

Az ország minden részéből beérkeztek a választási eredmények

ERDÉLY 1945 nov. 24 3

BUKAREST. A választási eredményeket immár az összes megyékben összegezték. A legtöbb beérkezett jelentések, amelyek mind a Demokratikus Pártok Blokkjának győzelmét bizonyítják, a következők:

Botosanmegyében szavazásra feliratkozott 114.204, leszavazott 97.779, ebből a Demokrata Pártok Blokkjára 38.540, Maniura 36.120, Bratianura 14.823, Titel Petrescurea 1126, Lupura 2076, független listára 1486, megsemmisített szavazatok száma 2450.

Bacamegyében szavazásra feliratkozott 139.764, leszavazott 123.019, ebből a DPB-ra 101.465, Maniura 5520, Lupura 12.095, Bratianura 1417, Titel Petrescurea 574, független listára 1325, megsemmisítve 618 szavazat.

Baia megyében szavazásra jelentkezett 63.334, a DPB-ra szavazott 42.336, Maniura 16.416, Bratianura 1719, Lupura 1372, független listára 1491.

Covurluimegyében szavazásra jelentkezett 107.346, leszavazott 91.267, ebből a DPB-ra 62.781, Maniura 10.935, Bratianura 11.475, Lupura 2134, Titel Petrescurea 8060, független listára 1989, megsemmisítve 1003.

Dorohomegyében szavazásra jelentkezett 85.976, a DPB-ra szavazott 62.126, Maniura 10.785, Bratianura 3015, Lupura 1211, független listára 993, megsemmisítve 1246 szavazat.

Doljmegegyében leszavazott 229.537, a DPB-ra szavazott 141.570, Maniura 41.500, Bratianura 25.500, Titel Petrescurea 3830, Lupura 7754, független listára 3873.

Dambovitamegyében szavazásra jelentkezett 156.224, a DPB-ra szavazott 128.240, Lupura 3564, Maniura 13.708, Bratianura 4357, Titel Petrescurea 1425, független listára 1406, megsemmisítve 1527 szavazat.

Gorjmegegyében szavazásra jelentkezett 99.869, a DPB-ra szavazott 77.771, Maniura 13.901, Bratianura 3588, Titel Petrescurea 905, Lupura 922, független listára 1011.

Hfovmegegyében (Bukarest főváros nélkül) szavazásra jelentkezett 169.010, a DPB-ra szavazott 139.276, Maniura 11.844, Bratianura 3329, Lupura 5711, Petre Gheata 1619, Titel Petrescurea 1211, független listára 3033, megsemmisítve 2987.

Neamtamegyében szavazásra jelentkezett 100.556, a DPB-ra szavazott 71.302, Bratianura 8149, Maniura 11.875, Lupura 3262, Titel Petrescurea 806, független listára 1344, megsemmisítve 818 szavazat.

Prahovamegyében leszavazott 255.882, a DPB-ra szavazott 231.398, Maniura 8923, Bratianura 4437, Lupura 3544, Titel Petrescurea 1549, független listára 2806, megsemmisítve 1239 szavazat.

Putnamegyében szavazásra jelentkezett 82.316, a DPB-ra szavazott 53.382, Maniura 18.338, Bratianura 6986, Titel Petrescurea 664, Lupura 1256, független listára 1689.

Szilágymegyében szavazásra jelentkezett 178.319, a DPB-ra szavazott 114.773, a MNSz-re 44.169, Maniura 15.605, Lupura 3772, megsemmisítve 615 szavazat.

Szörényimegyében szavazásra feliratkozott 129.659, leszavazott 111.997, a Demokrata Pártok Blokkjára 84.957, Maniura 17.446, Bratianura 3264, Titel Petrescurea 845, független listára 1851 szavazott.

Szebenmegyében szavazásra feliratkozott 89.913, leszavazott 77.237, ebből a DPB-ra 60.813, Maniura 12.131, Lupura 1128, Titel Petrescurea 849, független listára 1408, megsemmisítve 908.

Szamosmegyében feliratkozott 117.704, leszavazott 96.904, ebből a DPB-ra szavazott 65.807, Maniura 10.766, Bratianura 1146, MNSz-re 14.921, Lupura 1779, független listára 1708, megsemmisítve 776.

Szatmármegyében szavazásra jelentkezett 147.380, a DPB-ra szavazott 92.118, Maniura 24.034, MNSz-re 23.181, Lupura 2122, független listára 967, megsemmisítve 4.556.

Tordamegyében szavazásra feliratkozott 102.332, leszavazott 86.472, ebből a DPB-ra 48.445, MNSz-re 15.131, Maniura

14.608, Bratianura 1448, Titel Petrescurea 1086, Lupura 2834, független listára 960, megsemmisítve 1839.

Tecucimegyében feliratkozott 83.375, leszavazott 71.475, a DPB-ra szavazott 55.919, Maniura 10.153, Bratianura 2720, Lupura 713, független listára 1027, megsemmisítve 943 szavazat.

Kisküküllőmegyében szavazásra feliratkozott 71.475, leszavazott 61.418, ebből a DPB-ra 31.533, MNSz-re 9868, Maniura 16.002, Lupura 1838, független listára 1367, megsemmisítve 810 szavazat.

Temes-Torontálmegyében szavazásra feliratkozott 193.254, leszavazott 192.562, ebből a DPB-ra 131.483, Maniura 22.970,

MNSz-re 21.115, Titel Petrescurea 3585, Bratianura 8207, független listára 1415, megsemmisítve 3284.

Teleormanmegyében szavazásra feliratkozott 190.633, leszavazott 171.695, ebből a DPB-ra 124.339, Maniura 19.693, Bratianura 12.340, Titel Petrescurea 2628, Lupura 3046, független listára 6.346, Petre Ghiatara 855.

Vlaseamegyében szavazásra feliratkozott 144.859, leszavazott 130.214, ebből a DPB-ra 101.299, Maniura 14.555, Bratianura 4135, Lupura 2754, Ghiatara 887, Titel Petrescurea 1445, megsemmisítve 1915 szavazat.

Minden delegátus hozzájárult Molotov leszerelési és csapatviSSzavonási javaslatához

NEWYORK. (R.-Press.) Az Egyesült Nemzetek politikai bizottsága tegnap folytatta annak a szovjet-javaslatnak vitáját, mely a nem ellenséges országokban állomásozó szövetséges csapatok adatbeszolgáltatására vonatkozik.

Elsőnek Pandit asszony, indiai küldött, szólalt fel, aki fenntartás nélkül támogatta a szovjet indítványt. Jugoszlávia képviselője kijelentette, hogy mindenekelőtt ki kell vonni a csapatokat a hivatkozott országokból. Véleménye szerint Bevin közvetítő javaslatának nincs gyakorlati értéke, mert, ha a csapatok visszavonását a lefegyverzéshez kötik, az csak halogatást jelentene.

Ezután Parodi francia delegátus szólalt fel, aki helyeselte Bevin javaslatát, de leszögezte, hogy az első lépést mégis csak Molotov javaslata je-

lenti, ezért ezt kell előnyben részesíteni. Noel Backer, angol delegátus, viszont azt hangoztatta, hogy mind a leszerelési, mind a csapatkivonás kérdése összefügg egymással és ezért együtt kell tárgyalni őket.

A felszólalásokra Molotov szovjet külügyminiszter válaszolt, aki ezúttal

harmadszor szólalt fel a javaslat vitájában. A szovjet külügyminiszter azt hangoztatta, hogy saját hazájukban fegyverben tartott katonák létszámára vonatkozó adatbeszolgáltatásnak is sorra kell kerülnie, de csak akkor, amikor az ország kérdést már részleteiben is lefegyverték.

Herriot és Auriol az új francia elnökjelöltek

PÁRIS. Eduard Herriot, a francia radikális párt elnöke, két kitüntetett tisztségre jelöltette magát. „Récamiér asszony életrajza”-nak írja, a Francia Akadémia tagjainak sorába szeretne kerülni, ami művének jelentőségére való tekintettel eléggé valószínű. — Ugyanakkor egyik legnagyobb esélyű jelölt lesz a köztársaság elnöki állá-

sának betöltésénél, melyen ellenjelöltje valószínűleg a szocialista Vincent Auriol, az alkotmányozó gyűlés volt elnöke lesz. Előreláthatólag Herriotra szavaznak majd a kommunisták és számos egyénileg választott képviselő, azonban cserbenhagyják saját párttagjai, akik gyakran, vezetőjük ellenére, reakciós magatartást tanúsítanak.

Gyöngyösi magyar külügyminiszter nyilatkozata a szlovákiai magyarellenes incidensek ügyében

LONDON. (Rádió.) Gyöngyösi János magyar külügyminiszter tegnap fogadta a külföldi újságírókat, akiknek részletes felvilágosítást nyújtott a november 17-e óta Szlovákiában történt magyarellenes kilengésekről. A külügyminiszter bejelentette, hogy Dél-Szlovákia több községében a magyar lakosságnak behívókat kézbesítettek, nemre és korhatárra való tekintet nélkül. A behívottakat a németek által elhagyott Szudéta-vidékre küldték munkaszolgálatra. Ennek ellenére, hogy az elnöki rendelet a terhes anyákat és azokat a nőket, akiknek 15 évnél fiatalabb gyermekeikről kell gondoskodniuk, felmentette a munkaszolgálat kötelezettsége alól, — a szlovák hatóságok nem vették figyelembe

ezeket a humanitárius szempontokat. Gyöngyösi János ezután közölte, hogy az incidensek ügyében tett panaszokkal kapcsolatban a csehszlovák hatóságok kiltatásba helyezték a választást. Ezután a magyar külügyminiszter rámutatott arra, hogy a szlovákiai incidensek és magyarellenes rendelkezések ellentétben állnak a párisi békeértekezlet amfaliarozatával, mely szerint a szlovákiai magyarok kitelepítésének vitás kérdését a magyar és a szlovák kormányok közvetlen tárgyalásokkal kötelesek rendezni. A csehszlovák kormány az említett rendelkezésekkel a békeértekezlet határozata ellen cselekedett — jelentette ki a magyar külügyminiszter.

Szenzációs leleplezés a Dardanellák kérdésében

LONDON. (Rador.) Az angol—oroszbizottság a Dardanellák kérdésében a következőket jelentette ki: Az első világháborúban a győztes nagyhatalmak megegyeztek abban, hogy a Dardanellákat teljes egészében Oroszországnak kell adni. A cári uralom érvényben maradása esetén ez a kötelezettség meg is valósult volna.

Ma a szovjetkormány sokkal szerényebb módon csak azt kéri, hogy a Dardanellák török, illetve szovjet ellenőrzés alatt legyen. A szovjet azt szeretné, ha bizonyos tenger-szorosok és víziutak, mint a Dardanellák, Panamacsatorna és a Szezi-csatorna az Egyesült Nemzetek kontrollja alatt legyenek.

A sajtószabadság megfojtására készül a fasiszta görög kormány

Élénk harcok tevékenység folyik Északgörögországban

Athén. (R.-Press.) Tegnap jelentették, hogy a fasiszta görög kormány két baloldali lapot elköszöztetett, mert azok az északgörögországi felkelők főhadiszállásának hivatalos hadijelentését közölték. Az elköszözt lapok a szocialista és a kommunista párt hivatalos lapjai voltak.

Ezzel kapcsolatban jelentik Athénből, hogy Csárdarisz fasiszta kormánya törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé, amely a sajtószabadság teljes megfojtására irányul. A belügyminiszter felhagyamazást kért a parlamenttől arra, hogy elköszöztat-

hasson olyan lapokat, amelyek közleményekkel az állam „biztonságát” veszélyeztetik.

Egyidejű athéni jelentés szerint görög kormánycsapatok, amelyeket légi kötelek támogatnak, élénk tevékenységet fejtenek ki az északgörögországi Veszaktitól északra húzódó három kilométeres arcvonalon. — Venizelosz, a szabadelvű párt elnöke kijelentette, hogy emlékiratot készít intézni György királynak, amelyben aggodalmának fog kifejezését adni a jelenlegi északgörögországi helyzet miatt.

Az angol kormány javaslatot tett az élelmiszerek elpusztításának bünténnyé való nyilvánítására

LONDON. (R. Press.) Az angol kormány tervezetét nyújtotta be az Egyesült Nemzetek Washingtonban székelő élelmiszerügyi és földművelési szakbizottságához. Az angol kormány azt javasolja, hogy bármilyen élelmiszer tudatos elpusztítását, vagy nem emberi táplálkozás céljaira való felhasználását nyilvánítsák nemzetközi bünténynek, amelyet megfelelő módon kell megtorolni. A javaslat ezenkívül több, az élelmiszerelosztás megszervezését célzó indítványt is tartalmaz. Az angol kormány javaslata kétségen kívül erős szociális érzékről tesz bizonyosságot. Ha ez a javaslat nemzetközi törvényerőre emelkedne, lehetőség nyílna

arra, hogy a kapitalizmus közismert büntényeit törvényen kívül helyezték. Tudvalevő ugyanis, hogy a kapitalista válságok éveiben, az árak és a profit fenntartása érdekében, a kapitalista östermelők millió tonnaszámba pusztították el a gyapotot, a gabonát, a kávé, ugyanakkor, amikor Kínában, az Egyesült Államokban és a világ többi részein milliók éheztek és nyomorogtak. Ezeknek a büntényeknek megakadályozása nemcsak a kapitalisták termelési anarchiájának vétné véget, hanem egyben biztosítaná az élelmiszerek helyesebb elosztását és ezáltal az éhség rémének elűzését az emberiség életéből.

A moszkvai rádió a román választások eredményéről

LONDON. (Rádió.) A moszkvai rádió részletesen foglalkozott a romániai választások eredményeivel.

— Annak ellenére, hogy az ellenzék mindent megtett, hogy erőit sorompóba állítsa, ez megtört a román tömegek demokratikus öntudatán, mely megértette a román kormány külpolitikai vonalvezetésének helyességét, vagyis a Szovjetunióval való baráti együttműködés szükségességét. A romániai és nemzetközi nagytömegek szolidárisan álltak Maniu és Bratianu pártja megsemmisült a választásokon. Ezzel a nemzetközi reakciós körök is elvezették a egyik eddig fontosnak hitt támaszukat. A román ellenzék ereje megtört, de nem semmisült meg teljesen — hangoztatta a moszkvai rádió hírmagyarázója.

Kormányválság készül Hollandiában

HÁGA. (Rador.) A Bell-kormány reakciós tevékenysége egyre nagyobb elégedetlenséget vált ki a holland nép széles rétegeiben. A tudósítások arról számolnak be, hogy a kormány politikája ellen a szakszervezetek óvást emeltek és a parlamentben a kommunista párt képviselői felelősségre vonták a kormányt az indonéz néppel szemben alkalmazott elnyomó politikája miatt. Egyideűleg a szocialista munkáspárt képviselői azzal fenyegették meg a kormányt, hogy ha kitarthat eddigi politikai vonalvezetése mellett, testületileg kivonulnak a parlamentből.

A szakszervezetek a kommunista és szocialista munkáspártok fentvázolt magatartása miatt Hollandiában közeli kormányválsággal számolnak.

Az amerikai bányászsztrájk miatt csökkent a villanyszolgáltatás és a vasúti forgalom

NEWYORK. (Rador.) Az óriásméretű bányász-sztrájk miatt az Egyesült Államokban a kormány rendeltére, 21 szövetségi államban csökkentették a villanyszolgáltatást. A szénbányászok sztrájkmozgalma miatt kénytelenek voltak számos személyvonat-járatot is beszüntetni. Az amerikai bányászok sztrájkja egyébként egyre nagyobb arányokat ölt. Több ezer más bányamunkás is sztrájkolápett, a szénbányászokkal való rokonszenvének kifejezésre juttatásáért.

Az Erdélyi Vasárnapi

IRODALOM ÉS EMLÉKEZET

— Rövid fejezet egy készülő marxista esz-étikából —

Írta: SALAMON LÁSZLÓ

A valóság hatalmas színjátéka időben és térben játszódik le előttünk. A szemlélet, a benyomások kimeríthetetlen, sőt felmérhetetlen gazdagsága: minden irodalom és minden író *nyersanyaga*, mely érzéseinek, gondolatainak finom szövetségén alakul át az alkotás sokszínű szövetévé. De mert élmény és benyomás nem független a kortól, melyet a tér és idő határol, az író és az általa létrehozott irodalom sem lehet független a történelmi eseményektől, a történelmet alkotó természeti és társadalmi körülményektől.

Az idő: *jolyamat*, mely egy látszólag, de csak látszólag változatlan térben görgeti maga előtt azokat a kicsiny és nagy eseményeket, melyek az íróban és általában a művészen *élmény* kristályosodnak.

Am minden élmény holt anyaggá merevedne bennünk, ha biológiai és társadalmi fejlődésünk folyamán nem tettünk volna azért az *emlékezés* tehetségére, mely minden művészi alkotás elengedhetetlen feltétele.

Minden írói alkotás értéke, mélysége az író emlékezésének gazdagságától, mélységétől függ. Az emlékezet maga pedig — az író szellemi képességén és érzelmi gazdagságán túl — a környező világ, a valóság sokszínűségétől függ, ami a dialektika törvényei szerint az alkotásban *minőség* alakul át.

Az írói alkotás nagysága, esztétikai értéke attól függ, hogy az író emlékezete korának, vagy akár elmúlt koroknak ezerarcú valóságából mennyit; hány jellegzetes, általánosan és különösen emberi vonást, körülményt, érzést, szenvedélyt, szenvedést és örömet tud művébe átmenteni. Valóban — átmentésről van, vagy lehet csak szó, mert a legzenésibb elme, vagy a leggazdagabb szív sem képs arra, hogy az élet minden jelenségét, minden érzését, minden fényét és árnyát maradéktalanul megragadja.

Az író és általában a művész, mint a nagy Egésznek, egyrésze, biológiai és társadalmi körülményeinek függvénye s így emlékezete, mely élményeinek szellemi-érzelmi foglalatja, nem lehet határtalan.

Az emlékezet az írói és művészi alkotás *prizmája*, melyen a külső világ (a valóság) fénye alkotó színeire bomlik. Am, ahol fény, ott árnyék is van s az író világnézeti beállítottságától függ, hogy művében a fény, vagy az árnyék, a sötétlenítés, vagy a derűlátás jut-e túlsúlyra. Amit a legtöbb írói alkotásban hangulati elemnek vélünk, mint például a világ jelenségeivel szemben való lehangolt és lehangoló, kétségbeesett, vagy bátorító állásfoglalást, a lemondás, vagy a harcvalakés készségét, az nem pusztán az író idegállapotának eredője, hanem társadalmi, pontosabban: egy bizonyos társadalmi osztályhoz való tartozásának hatása is.

A minél teljesebb, a valóság minél szélesebb területeit átfogó, a születés és halál, a keletkezés és elmúlás időtartama közé eső érzelmi és akarat megnyilatkozásokat szélességében és mélységében megragadó ábrázolás művészete az alkotó emlékezetének mennyiségi és ennek megfelelő minőségi alkatától függ.

De maga az emlékezet és annak elvonatkoztató, általánosító (intellektuális), vagy az érzékekbe és érzelmekbe ágyazott (szesszuális) készsége is lényegesen függ a külső, „akaratunktól független” termelési és társadalmi viszonyok hatásától.

Ha Goethe ma élne, ugyanazokkal a szellemi és érzelmi tehetségekkel felruházva, mint működésének idejében, aligha írná, vagy egészen másképpen írná meg a „Wert-her keservei”-t, egyszerűen azon óknál fogva, mert zseniális emlékezőképessége egy egészen más társadalmi és magatartásbeli valóságból táplálkozna, mint a maga idejében.

Az író, legyen bármilyen elsodró erejű is a tehetsége, nem pattanhat ki Zeus homlokából teljes fegyverzetelt. Alkotókészségének erejét a körülötte zajló világ valóságai-nak erei táplálják és *belőle* élményvilágát, még ha a legesapongóbb képzelettel is van felruházva, nem vonatkoztathatja el a *külső* világ valóságaitól.

Gorkij nem válhatott volna az orosz proletárium írójává, ha ez a proletárium előbb nem alakul ki és kialakulása során, harcok közepette, nem alakítja ki önmagában azt a minden más osztályhoz tartozóktól eltérő akaratit és érzelmi világot, melyet a belőlük származó, az ő élményüket maga is átélő, emlékeztetőbe véső Gorkij olyan le-nyűgöző művészettel ábrázolt.

Talán soha az emberiség történelme fo-lyamán nem volt még korszak, mely az eseményeknek olyan megrendítő, hatásaiban felmérhetetlen, szélességében és mélységében olyan lenyűgöző, az emberi élményvilág lehetőségét olyan szélesre nyitó gazdagságát; az ellentmondásokat és azok feloldódását olyan szemképráztatóan, léleg-zetelállítóan szemléltető drámaiságát tárta volna az író és a művész elé, mint az emlé-kezetünket csaknem egészen hatámban tartó közelmúlt, vagy az emlékeztetőnk *ovábbra* is csóromló jelen.

Soha még az emberi fájdalomnak, elvete-

műtségnek, felemelkedettségnek, gyávaság-nak és hősiességnek; a szeretetnek és gyűlö-letnek, a visszaesésnek és előrelendülésnek olyan égi és pokoli kavargása nem játszódott le emberi tekintetünk előtt, mint a fasiszmus három évtizede, a második világ-háború alatt és a fasiszmuson veti győzelem után.

Az az írói nemzedék, mely élve és ép el-mével kerüli ki az emberiség történelmének legborzalmasabb viharából, álljon bár „az emberi élet útjának felén”, végén vagy az elején, olyan hatalmas élményanyagot rak-tározott el, a valóság arculatának olyan fá-

A *tulsó part*: a nyugodt, polgári jólét, gondtalanság és ismeretlen lehetőségek jelképe. A *tulsó part* jelenti a másik, vol-dogabbnak vélt világot, melyben a ma-gasba törő vágyakat nem zuzdák össze a szürke valóság kicsinyes korlátai. A *tulsó part* felé tekint megbüvölt szemekkel Ju-liette Menot, kinek Bovarynéra emlékez-tető becsúgya, apja, a munkanélküli asz-talos házában szűk keretei közé szorult. Juliette azonban megismerte a másik élet izét: a *tulsó parton* járt iskolába, polgári nevelést kapott. Nem képes beleilleszked-ni körülményeibe, képzelete, melyet ol-vasmányai is állandóan izgatnak, a *tulsó part* álomvilága felé vonja. Ennek meg-tesztelője Philippe Surreaux polgármes-ter, a kifogástalan divatfi és tökéletes uriember. Iránta érzett szerelme tulajdon-képpen elvágyakozásának más formában való megnyilatkozása. Ez a becsúgy sar-ka, hogy a férfi első intésére otthagyja a családi ház biztonságát, a főváros nagy-világi életének izgalmas ígéreteinél. A lány, aki eddig csak kívülről látta a *tulsó part* életét, most némileg alkalmá-nyulik megismerni a csillogó máz alatt búzó rejtett szennyet. Bár az író minden alkalmat megragad, hogy minél mélyeb-ben bevilágítsa a felsőbb társadalmi rétegek életének sötét rejtekeit, célja nem a társadalmi fonákosságok kipellené-rezése, hanem, mint maga is mondja, em-beri sorsok bemutatása.

A kaland szerencsétlenül végződik. Két-heti turbékolás után a férfi egy unott gesztussal eltaszítja magától Juliettet, aki kénytelen visszatérni a szülői házba és végleg megalkudni az *innen* s *part* igénytelenségével és eseménytelenségével. A polgármesternek azonban, ki nagyuri

rasztóan sokrétű vonását hordozza emléke-zetében, mint előtte egyetlen nemzedék sem.

Emlétekre a gigászi élmények emlékezteté-nek arnyal vetülnek. Riadt és faszító éjsza-kák víziójában mindig és leküzdhetetlenül, a szív és az elme nehezen kivívott nyugal-mát újra és újra felzaklató, átélte valóság terhe nehezül; *örögi* kínos, mely arra vár, hogy az emlékezet ereje és a művész tehet-sége égvéle: műalkotássá varázsolja.

Miért kések ezek a műalkotások?

A probléma sokkal bonyolultabb, semmint végérvényes és részleteiben is helytálló fe-leletet lehetne rá adni. De valószínű, hogy

A tulsó parton

— Dormándi László regénye.

Pantheon kiadás. Budapest —

életmódjának biztosítására idegen pénz-zekhez nyúlt, bűnhődni kell. Magasabban állt, mélyebbre bukik. A börtön helyett, jellemének megfelelően, inkább a halált választja.

Juliette Menot és Philippe Surreaux története alkotja a regény gerincét. Nem témáját, csak gerincét. Az igazi téma messze túlnő ezen. Bár az asztalos lánya és a polgármester áll az előtérben, jelen-tőségük semmivel sem nagyobb, mint a regény többi figurájáé. Mellettük és mö-göttük egész sereg többé-kevésbé szürke ember él, akiknek jellemét éppoly fino-man és gondosan rajzolja meg a szerző, mint a főhősöket, kik alappában ugyan-olyan jelentéktelen és hétköznapi szemé-lyek. Naponta elmegyünk mellettük, anél-kül, hogy észrevevünk őket. Am az író ér-deklődését éppen ezek az emberek költi le, a szürke sorsok összefonódásából ke-ltező jelenségek és problémák. Nem a tragédiák hőseinek nagy létkérdéseit ezek, de nem kevésbé emberek és a maguk körében éppen annyira fontosak is. Ezeknek az embereknek semmi mondó életéből tevődik össze a regény. Juliette és Philippe szerelme csupán formai okok-ból szükségessé vált fogás, mely arra szolgál, hogy ezeket a kis sorsokat egy központi cselekmény köré sűrítse, kap-csolatot teremtsen közöttük, nehogy szét-hulljanak a hétköznapi történéseinek

a késedelem okát éppen az emlékezet túl-terheltségében kell keresnünk. Soha még írói a valóságnak akkora bonyolultsága, az emberi természet és társadalom kölcsön-hatásának akkora sokrétűsége, a fájdalom-nak és a fájdalom leküzdésére irányuló akaratnak akkora feszültsége, az értelem határait túlhaladni látszó gondolkodásnak akkora erőfeszítése nem állított ilyen nagy feladatokat elé, mint a ma íróját.

A borzalmas poklokban egy régi és hatal-mas világ tartósszlopai égett el. Az emberi szemlélet, melynek a tér és az idő a terü-lete, az emlékezetet, az alkotás egyik leg-rejtettebb tárházát annyira „negtömté a lényeges és a lényegtelen elemével, hogy időre van szükség, míg az alkotáshoz szük-séges tisztulás végbemegy.

Az emlékeztetnek, hogy fölösleges terhel-től megszabaduljon, *távolra* van szüksége. Ugy vélem, hogy e távlat kialakulására még nem kell sokáig várakoznunk.

káoszában. Szűk kör ez, melynek határait egyedül Surreaux polgármester surolja néha, ám belőle is hiányzik az a meg-al-kuvást nem tűrő erkölcsi nagyság, mely tragikus hőssé emelhetné.

A könyv stílusa tárgyához alkalmazko-dik. Az író észrevehető élvezettel merül el a részletek aprólékos ecsetelésében. A francia irodalom hatására mutat és az író biztos művészi intuíciójáról tanuskodik az a körülmény, hogy ezt az aprólékoságot a legfinomabb lélek és jellemrajzzal tudja párosítani. Pillanatokra felbukkanó epizód-figurák is maradandó benyomást hagynak hátra az olvasóban. Jellegzetes problé-mákkal egyaránt tipikusak és egyéniek.

Érdekes újítást jelentenek az egyes fe-jezetek közé beiktatott megjegyzések, melyeket a regény elkészülése után, utólag szurt be a szerző. Nem a regényt akarja általuk megmagyarázni, hiszen egy jól megírt könyvnek nincs szüksége az író magyarázatára. Azokat a gondolatait fo-glalja itt össze, amelyeknek — anélkül, hogy a művészi egység rovására ne men-nének — nem tudott helyet szorítani a fejezetek keretein belül. Az írásról, a világról és önmagáról beszél ezeken a la-pokon, lebilincselő közvetlenséggel. Ezek-nek a megjegyzéseknek köszönhető, hogy ez egyetlen műrén keresztül is hiánytalan képet alkothatunk magunknak az íróról és művészetéről.

A *tulsó parton* ismét bebizonyít-ja azt a tételt, hogy a művészi alkotás legfontosabb kritériuma a „hogyan”. Anyaga, mint közönségesen mondanák: semmi. Mégis, ez a semmi közel kilencszáz oldalon keresztül változatlanul érdek-el és leköt. Ez a legnagyobb művészet.

JÁNOSHÁZY GYÖRGY

Pop István városi tisztviselő a Belváros egyik ócska házában lakott. Kes-keny kapu vezetett az udvarra, amely kicsi volt, homályos és reménytelen.

Pop István szobája a földszinten volt, a mosókonyha mellett. Valamikor va-salószerobál használták, de azután a há-zigazda kiadta bérbé, mert így többet hozott.

Az udvarról sötét folyosó vezetett Pop István szobájához. Ha idegen ke-reste, megállott a homályban, hogy szeme hozzászokjék a világtalansághoz. Így is megtörtént, hogy az övé helyett a mosókonyha ajtajánál kopogtattak, mivel az üveges volt, az övé meg nem.

Pop Istvánnak ezen a téli reggelen furcsa álma volt. De persze, eleinte nem tudta, hogy álmodik. Valaki azt mo-rogta: türöm, türöm, türöm, türöm... Pincér, türöm, pincér, türöm... türöm, türöm, türöm... Fülébe hatalmas zu-hogással vizugár ömlött s ő hába igye-kezett kapkodó ujjakkal elzárni a csa-pot. Azután a konyhában lefékezett vil-lanyos nyirkorgása hasított bele. Majd újra ömlött a vizugár, de most már egyenletes, nyugodt zajjal és Pop Ist-ván már tudta, hogy ez a mosókonyhá-ból jön. Felébredt. Lépteket, hangokat hallott a folyosón s néhány pillanat múltán ráeszmélt: a házigazda vágta le két dísznáját.

Ablaka a világító udvarra nézett, de most már csak félhomály áradt onnan. Magára kapta nadrágját, belegyűrte hálóját, bebújt félretaposott kergü cipőjébe. Kifelé indult, látni akarta a dísznókat.

A mosókonyha üstjében már melege-dett a víz. Az udvarra néző nyitott ab-lakon keresztül látta a két germánszöke dísznót, oldalukon feküdtek, mintha szundítanának. A friss vér ott párol-gott előtte egy nagy táiban, ahogy oda letették. Majd hogy bele nem lépett.

Akik a dísznókat fészélték, azok volt, most valamiért felmentek az eme-

letre a gazdához. Mindenütt csend. Egyedül állott a friss vérről tele edény előtt. Hirtelen anyai nagyszerű dolog szaladt át fején, hogy megszédült tőle.

Milyen finom hurkát csinálna neki a nővére ebből a vérből! Véreshurkát!

Gyorsan a szobájában termett. A kis mosdótál üres. Este nem hoz be maga-nak vizet, mert reggelre legtöbbször ugy is befagy. Kancsója sincs. Ha inni akar, ereszt magának vizet a mosókony-hában.

Felkapta a mosdótálat, kitérte az aj-tót. Fülelt. Semmi nesz. Egy lépéssel elérte a mosókonyha kilincsét és le-nyomta azt.

A lépcsőház felől valami zaj jött. Sietve visszalépett szobájába. Pillan-tása egyetlen ünnepi öltönyére esett, amely a szék támlájára volt elhelyezve gondosan. Az este szedte elő a szekrény-ből azzal a szándékkal, hogy ma, a ka-rácsony előtti szombaton, megsétáltatja egy kicsit. Hadd szokjon bele újból, mielőtt elutazik benne menyasszo-nyához.

Újból csend lett. A legnagyobb nyuga-lommal lépett a mosókonyhába. Meg-merítette a mosdótálat a vérben. Félké-zel tartotta, másik tenyerével a esze-gést fogta fel. Mikor szobájába ért, hal-lotta, hogy jönnek. Epp annyi ideje maradt, hogy a tálat helyére tegye s az ajtót gyors mozdulattal becsukja maga-mögött.

A folyosó megtelt léptek, csoszogások, beszédek zajával.

Pop István szakadozott hálójában. Összerázkódott. Fázott. Bebújt az ágy-ba. Tisztán maradt balkezevel magára igazította a takarót, csak lába, meg vé-res jobb keze csúngolt ki az ágyból. A szíve hirtelen dobolni kezdett, elfogta az utólagos izgalom. Ha észre vették volna!... De, amint a falon túl nőtt a zaj, ő annál inkább esillapodott. Mintha már el is felejtette volna azt, ami az előbb még szívdobogást okozott neki.

ANAVI ÁDÁM: **VÉRES**

Gondolatai a lányánál jártak, akit kará-csonykor meg fog látogatni. Nem volt még hivatalosan a menyasszonya, de ő annak tekintette. Legszívesebben autó-busszal utazna, mert az a faluközépen áll meg, közel a menyasszonyához. Kis kofferrel, elegánsan, ebben a kék ruhá-ban érkezne. Arról most megfeledkezett, hogy kabátja erősen kopott. Csak hogy az autóbusz igen drága: jóval többbe kerül, mint a vonat. Azon felül neki még ötvenszázalékos vasuti kedvezménye van s így nagyobb a különbözet. Az a kellemetlen, hogy az állomás jó két kilométerre van a falutól. Es arra nem kérheti a lányt, aki még nem hivatalos menyasszonya, hogy kocsit szerezzen.

De nem baj. Azt fogja mondani, hogy nem kapott jegyet az autóbuszra és utó-lagosan nagyon is örül ennek, mert ez a kis séta, az állomástól a faluig, igen jót tesz egy városi embernek, aki állan-dóan négy fal között dolgozik... Baka-estot fog huzni, mert lehet, esatakos az idő; félcipőjének vékony talpa teljesen átázna az állomástól a faluig. Azt in-kább kofferében fogja vinni s majd mó-dot talál arra, hogy mielőtt menyasszo-nyához érne, lábbelit váltson.

Egészen belemerült karácsonyi utazá-sának részleteibe. Egyszerre ijedten riadt fel. Elkéskés a hivatalból! Mióta fekszik itten? A zúgás, a mosdótál, a vér zavarosan kóvályogtak agyában. Keze helyett üszkösödő, véres esonk me-redt rá idegenül. Olyan mozdulatot tett, hogy eldobja magától. De az se-hogy se akart leválni, makacsul ott-maradt helyén. A esonk mozgott, vál-tozott, bontakozott, mint a virágnyalás a filmen. Egyre ismerősebb lett, amíg egészen kézzé változott.

irodalom és művészet

Erdélyben megszoktuk együtt emlegetni a nevét a Reményikével és az Aprilyával. Bártalanul merjük elárulni, hogy a múlt század nagy költő-triászának az analógiája kísért. Sorsukban csupán, mert nemcsak a könyveknek, de a triumvirátusoknak is megvan a maguk sorsa. Reményik a Petőfié, Aprily az Arany Jánosé és Tompa László a Tompa Mihályé ennek a triászának. Míg Reményik és Aprily a legmelegebb fogadtatásra és a legszelebbre visszhangra talált Erdélyben kívül is, Tompa László mintha kimaradt volna úgy a szívekből, mint az elmékből. Van ennek valami mélyebben rejtőző oka, ami arra indít, hogy ez után kutatva vizsgáljuk költői egyéniségének, lírájának sajátos belső és külső vonásait.

Minden cáfolat ellenére Tompa László magányos költő. Ez a magány azonban nem öntetszelgő póz, felvett költői attitűd, színeszi alakoskodás. Vérében, természetes hajlamait hozta magával, s az élet maga komorította szigorúvá, majdnem aszketikussá. Tévesen hiszik egyesek, hogy ez a magányosság a baráti s más társasági kapcsolatok élésében feloldódik vagy feloldódhatik. Az ilyen magányosság lehet a diletáns öntetszelgése, amelyiket feladja abban a pillanatban, amikor belefárad. Mert a magány nem kényelmes rezignáció. Mélyebben erők feszülnek benne, melyek szédületbe

AZ ÉLŐ ERDÉLYIEK:

TOMPA LÁSZLÓ

nyitgözik, szorongatásba verik viselőjüket, ha nem talál tág teret intenzív kiélésükre. Az erőtlenség dekadenciába roszkadás s a szeretlen tobzódás kettős veszélye fenekedik műve felett, ha nincs művészi fegyvelme, biztos önuralma s határozott mértéke. S épp ebben van Tompa költői nagysága. Számára ez a magányosság nem erőszakolt, kényszeredett menekülés az erőtlenségtől, hanem az egyetlen élehető életforma.

Reményik is magányos költő volt, de ez a magány soha nem vált lezárt életformává. Állandóan kereste, szötte a szálakat, hogy szabaduljon hálójából, hol az Isten, hol az ember felé. Tompa László is, bármennyire véreszerinti életformája a magányosság, megpróbál kitörni belőle. Innen lírájának egyik legfeltűnőbb vonása: az elvagyodás, az idegen tájak felé vonzódás.

Neki-neki lendül, hogy vágyaiba szálljon, de valami titokzatos erő mindig visszatartja:

Mi? Nem tudom. Am úgy látszik erős!
Azt mondom néha: talán gondok... család...
De lehet más is. — Elég, hogy maradok,
A csillagokat kérde: jön-e már tavasz?
Mig havat paltva a Budvár körűl
Sorsyán dudál — s vércimmet a tél
Felbonthatatlanul egybeölel.

Igy menekül magányosságából fajtájához, székely véreibe. Végzettséget hord nemcsak népében, de saját magában is. Ezért magányossága nem jelent körülzárttságot, kínai falakat, sem elefántcsonttoronyt. Összességében a szíve az örökkévalóság és végtelenség szépségével. Magának érzi az egész világmindenséget, a földet, az eget, a fakat, lepkéket, csillagokkal együtt...

Tompa László líráját nemcsak a magányosság egyéni terhe teszi sötétté, nem egyszerű nyomasztóvá, hanem az a sors is, amelyikben megtermékenyedett. Saját magányával összekötötte székely népe magányosságát s helytállni tanította. Erdélyi sorsból, földből fakadt líra a Reményiké is, de nincs, úgy e tájhoz kötve, mint a Tompáé. Tompa az egész magyarsághoz beszélt Erdély nevében, de amit mond, szűkebb hazájának szikláiban gyökerezik. Havat paltva a Budváról a sors szele sűrű, fagyasztó vág, a Nemere, a tájrajzi sémágyakra fényt szít a hold. A parajzi elemek, melyek elszórva itt-ott jelentkeznék, nem merítik ki Tompa erdélyiségét. Költészetében a székely levegő úgy árad szét, mint Tamási írásában s a székely nép élete úgy elevenedik meg, mint Nagy Imre képein. Nemcsak a földet szereti Tompa László, de együtt érez azzal a néppel is, amelynek ennek jármát hordja. Magányosságából kikíváncsi a magyarságának is ez a nép szegi szárnyát, annak tengernyi szenvedése, ezernyi bújaja köti az ősi rőghöz. Amikor „készségek és megrendülések vigasztalan idején” a hála hívja a nagyváradi varjak, akkor is e nép jut eszébe, melynek sorsa Jóbéval vetekszik.

1877 november 22

Ezen a napon született a szilágymegyei Érmindszentén Ády Endre, a múlt századvégi új magyar líra legragyogóbb tehetsége és művelője. A meg nem értett, félremagyarázott és csak halála után elismert költő 69-ik születésnapjára emlékezésül közöljük az alábbi két versét.

Az első „Áldott falusi köd” című, Edesanyjának ajánlott sorozatából idézzük. Szülőfalujában tett látogatásának hangulatát tükrözi. A második már a harcos, lázadó, látnok Ády Endrét árulja el. Dózsa György unokájának vallja magát és megjelöndőli az úri Magyarország helyébe lépő népi Magyarországot eljövételét.

Apámtól, Anyámtól jövén

Anyám hangjában szomorúság,
Apám hangjában vad feledés.
Jaj, be kicsiny az élet,
Be kevés, be kevés.

Hiszen ők cselekvők, hogy élek,
Hogy sokat és nagyon akarok.
Hallgatnak s én rejtve
Érzem, hogy ki vagyok.

Be csoda, hogy vagyok és élek,
Hogy nem unom meg s újra merek,
Verset írni és holnap,
Már holnap megyek.

Egyszer barmuk hullt el
Hidjuk lába törle,
Máskor csúrkák ég le.
Földjüket kicsorbul
Élküknek él.
Vetéseket árva
Dulja, fagy kivágja —
Keszitő őket
Mindem istenátka.

Halál leselkedik erre a népre is s úgy kell nekik a nóta, mint a földnek a harmat.

Ezért sem lehet az,
Hogy most itt meghaljak
Hess, váradi varjak!

Mindez nem dekadencia, hanem csak elfutó hangulat. Tompa László írája, mint annyian megállapították igazí lírája. S ez ott acélosodott a legkeményebbé, hol ép népen kellett segíteni. Rendíthetetlenül hirdette a magányos fenyo példáját. A másik klasszikussá vált versében, a Lófűrésztelenben is ennek a helytállásnak állított ére-nél, márványnál maradandóbb emléket.

A magányos költő lírája nem is lehet más, mint mély és nehézveretű líra. Nem a mindenkori által látott felszínen hullámlók: örvénye, buvója, hirtelen kanyara van. Mélyről bugyog fel, de tisztán, mint a Hargitáról csörgedező forrás vize. A hangulatbeli gravitáció velejárója a nehézjáratú érces, durva forma. Nem sodor, nem andalít, mint Kosztolányi, nem gyönyörködik a forma szépségében, mint Aprily. Szereti az egyhangúan elnyúló sorok muzsikáját. Komolyság van ebben, a magányos erdélyi költő komolysága.

Nem termékeny költő Tompa László. Kevés volt ír, de azt magánál, az ars poetical szabályok betartásával. Etikuss világnézet, emlékedett életszemlélet és tiszta művészet jellemzi költői művét: Erdélyisége azonban a legerősebb bélyege. Ebben fogant és ebben teljesedett ki költői egyénisége.

ISÁK JÓZSEF

Charles Andler:

Történelmi bevezetés a Kommunista Kiáltványhoz

— A Szociáldemokrata Párt kiadása —

A Kommunista Kiáltványt szerzői a „Kommunista Liga”, egy nemzetközi munkáldmozsga szövetségéből írták, tehát a kiáltványt a szövetségnek a kezében tartották nyomán kialakult állásfoglalását fejezték le. Charles Andler a kiáltványról írt tanulmányában mindenkéltől annak eredetét kutatja, megvizsgálja, hogy szerzői milyen szerepet játszottak létrejöttében és rámutatva arra, hogy a kiáltványban lejegyzett elvek korunkra is alkalmazhatók. Kimutatja, hogy a Kommunista Liga előtt — 1832-től kezdődően — már több más hasonló forradalmi szervezet létezett — bár még nem materialista és proletár jellegű — s a Liga ezeknek az előző folytatja tovább. Andler nagy tudással elemzi ki azt a befolyást, melyet Weitling, Pecqueur, Saint-Simon, Proudhon és mások gyakoroltak az úgynevezett marxista ideológia kialakulására, mely mára a Kommunista Kiáltványban jutott kifejezésre. Andler pontonra haladva elemzi és világítja meg a kiáltványban lejegyzett elveket. Rendkívül érdekes a szocialista és kommunista irodalomról szóló fejezet, melyben megtaláljuk a munkáldmozsga egyenes útjától eltérő szakadár mozgalmak ismertetését és magyarázatát. A könyv, melyet a Felső elvtársunk fordított le élvezetesen, azért is hasznos, mert a szocialista harcos megállapításai belőle, hogy a mozgalom, melyet szolgál nem néhány tudós önkényes megállapításából, hanem maga a proletárium harcainak és tanulságainak eredményeképpen született meg.

HURKA

Csupa vér — állapította meg. Majdnem megalvadott rajta. Csuklóján felül bosszú csikok folytak le könyökéig.

Nem kellett volna annyira belemárttam a kezem — korholta önmagát. Most aztán moshatom, amíg lemegy s méghozzá késő is van. Az is bosszantotta, hogy használnia kell egyetlen finom szappant, pedig ezt karácsonyi utazásáig el akarta kerülni, hogy minél 'tekintélyesebb darab maradjon a látogatásra. Hisz egy szappancsutkával megteheti!

A mosókonyhából edényzörgés hallatszott át. Ez megadta neki a lökést a felkelésre. Na most, föl! — kerentelte önmagát és kibújt a takaró alól. Gépies mozdulattal nyult a szekrény tetejére a szappant s azután a mosdótálhoz lépett.

Egy pillanatra megütöközve, ellenségesen bámulta a sötét csillogó vért, azután mérgesen a hamlokára csapott. — Elfekszem az időt s arra nem gondolok, hogy nincs miben mosakodjam.

Valami megoldás után kutatott. Egy pillanatra meglátta bősz arcát a tükörben. Homlokán ott volt véres tenyerének nyoma. A poharán, az egyetlen kis poharán kívül nincs semmilyen edénye, ami-be áttölthetné a vért.

A mosókonyhában állandó jövés-menés volt. A nyitott ablakon keresztül most emelték be az udvarról a disznókat. Pop István fűlett. Ha eltávoznak, akkor megmosakodhat a csapnál. Csak be ne jöjjen közben valaki, mert rögtön rájönnek. A háziasszonyai körülönbem sem szeretne találkozni a házberkülönbözött miatt... Ha észreveszik véres kezeit, az arcát... Ő, ő, aki alig köszönt az emeleti lakóknak.

Jó ideig várt, amíg minden elcsendesedett. Ekkor óvatosan kinyitotta az ajtót, egy lépéssel a mosókonyhába volt. Orra majdnem érintette az ajtó ablakát,

mert csak így tudott keresztül nézni a párával befutott üvegen. Ijedten szökött vissza. A mézáros a disznó szögött, a cselédeány segített neki s mellettük ott állt a háziasszony.

Most vette csak észre, hogy a kezéről lecsöpögött vér dús tócsába folyt össze az ágya mellett. Cipőjével leszeletelt egy félholdat s ahova lépett, nyomokat hagyott a padlón.

A mosdótálban feketésen, mozdulatlanul csilant a vér. Olyan nyugodtan, szenvtelenül nézett rá, hogy Pop István feldühödött. Bele szeretett volna rugni.

Csak mennének már ki a mosókonyhából. Bár egy percere!

...„En így nem tudok dolgozni...” hallatszott át a mézáros hangja. Hozzának ide egyszerre mindent... „Jöjjen, segítsen maga is...” Ezt a háziasszony mondotta. Mind felmentek.

Egy pillantás alatt a mosókonyhába termett. Megeresztette a csapot, amikor egy alak közeledett a nyitott ablakhoz. Épp annyi ideje maradt, hogy az ajtó mögött teremjen.

— Elhoztam a vedret — kiáltotta be az ember s utána nagy visszhanggal ütődött a veder a kőpadlóhoz.

Hallotta, amint eltávozott s már éppen indulni akart, amikor a mézáros meg a leány jöttek lefelé a lépcsőn.

Leült az ágy szélére. A kezét nézte. A vér jól beleülepedett a ráncokba s körme alján vastagra száradt. Összerázkódott. Fázott.

Mi az istent csináljak most! — káromkodott magában. Enné meg a fene a világ összes véresét!...

A falon keresztül hallotta, hogy a leány visszafajított visítással szabadítja ki magát a legény karjaiból. A folvosó beszéd-foszlányokat közveitelt. A leányt elmentében épp az ő ajtaja előtt állította meg a legény szava. „Hát akkor karácsony másodnapján... De ne szíessen úgy...” „Nem lehet, jön az asszonyom...” „Várjon, felmegek én is.”

Végre! Fűlett. Semmi zaj. Kilépett a

TITOKZATOS BOMBÁK

A hírügynökségek és a világsajtó nagy része az egész nyár folyamán szenzációs híreket terjesztett bizonyos Svédország felől szálló titokzatos lövedékekről. A dolog azzal kezdődött, hogy a svéd sajtóban időről-időre közlemények jelentek meg, melyek szerint állítólag valaki „meteorológus tárgyakat” látott az égen. De hogy ki látta ezeket a tárgyakat és milyenek is azok tulajdonképpen — azt senki sem tudja. Egyre-egyre azt mondták, hogy tűzes golyóhoz hasonlítanak, mások azt állították, hogy hosszúkás formájúak és messzire elnyúló sárkányfarkuk volt.

Julius 11-én az „Aftonbladet” című svéd újság azt a hírt köbölte, hogy ezek a

„METEOROLÓGUS TARGYAK”

nem egyebek, mint rádió keresztlátszó irányító lövedékek, melyeket az oroszok a Balti-tenger mellől röptének fel.

A „rakétakísértetekről” szóló hír Svédországból átkerült Angliába, az Egyesült Államokba, sőt a távoli Braziliába is, ahonnan nem resteltek Stockholmba utazni bizonyos különdüsitők csupán azért, hogy megfigyeljék ezeket a misztikus „rádióbombákat”.

Chilias amerikai hírlapíró csodálatos buzgalommal igyekezett felfutni ezt az egész históriát. Nemsokára a svéd sajtó új hírforrásokra tett szert. Augusztus 14-én a „Dagsposten” című stockholmi fasiszta zugszír, immár az angol sajtóra hivatkozva, megfellebbezhetetlenül kijelentette, hogy „Svédország az orosz tűzérsg gyakorlati részévé vált, az orosz tűzérsg lövedékeinek lövedékévé esik.”

De minden szappanbuboréknak megvan az a tulajdonsága, hogy akármekkora fújja az is fel,

EGYSZER MEGIS SZETPUKKAN

A svéd hadsereg vezérkara végül is kénytelen volt megindítani a kutatást, hogy hová csapódhatnak ezek a „lövedékek”. A vezérkar szeptember 5-én ezzel kapcsolatban a következő közleményt hozta nyilvánosságra:

„A svéd hadsereg vezérkarához az elmúlt hónapok folyamán sokezer jelentés érkezett, melyek arra vonatkoztak, hogy svéd terület felett „bombakísértetek” jelentek meg. Azonban mindezek nem sikerült megállapítanunk, hogy ezek a bombák bárhol is becsapódhattak volna.

Minden esetben gondos, alapos vizsgálatot folytattunk azokon a helyeken, ahol állítólag „bombakísértetek” csapódhattak be, hogy megcáfoljunk minden hazug mendedmondát. E vizsgálatok eredménye azonban mindig negatív volt. Néhány hónappal ezelőtt — egyenként szavahihető — tanúk állítása szerint „repülő lövedék” csapódott be Norrland tartomány egyik távába. Ezt a tavat — melynek mélysége nem több egy méternél — katonai és polgári szakértők

METERRŐL-METERRE ÁTVIZSGÁLTAK

Az átvizsgálás során különleges szerkezetet, valamint a legújabb mintájú aknakutató eszközöket alkalmazták, de ennek ellenére sem sikerült semmit sem felfedezni.

Azok a „katonai és polgári szakértők”, akik kénytelenek voltak egy mocsaras tóban vájkálni egy hírlapi kacsa nyomán, fogadják legmélyebb részvétünket. Egészen biztos, hogy fáradságos kutatómunkájuk megteremtette volna a gyümölcsöt, ha egy másik mocsárban — Stockholm, London és New York szenzációs hajhászati reakciós sajtójának büzös mocsárában kutattak volna.

Érdekes, hogy alig jelent meg a svéd vezérkar közleménye, ezek a misztikus lövedékek Európa északi sarkából hirtelen a déli sarkába — Görögországba repültek át. A görög égen senki sem látott semmiféle titokzatos lövedéket, amíg Csaldarisz görög miniszterelnök Londonba érkezésekor ki nem jelentette, hogy Görögország területe felett „rakétákat” vettek észre.

„Egy rakétát” — mondotta Csaldarisz — egészen jól lehetett látni Szaloniki felett, Macedónia más vidékei fölött ugyancsak vettek észre ilyen rakétákat”. Csaldarisz elfelejtette megmondani, hogy ki látta ezeket a „rakétákat” és honnan repültek. Egyébként — amint a Reuters-hírügynökség közli — „a miniszterelnök környezetének egyik tagja kijelentette, hogy ezek a lövedékek „észak felől déli irányban szálltak.”

A londoni újságok

NEM MULASZTOTTAK EL NYOMBAN FELFUTJANI

Csaldarisz kijelentéseit, sőt még azt is hozzátették, hogy ilyen rakétalövedékek általában már robbantak is szét Görögország felett. A „Daily Herald” című angol újság sietett hozzáfűzni azt a magyarázatot, hogy ugyanazokról a lövedékekről van szó, amelyek nemrég Svédország felett jelentek meg. El kell ismernünk, hogy a labourpárti

újság — anélkül, hogy akarta volna — ez-
uttal fején találta a szöveget.

Mert hisz valóban nem kétséges, hogy mind a svédországi, mind a görögországi rakétalövedékek ugyanabban a hazuggyárban készültek.

A svéd lapoktól eltérően, — amelyek „szemtanúkat” és azokat a helyeket is megneveztek, ahol állítólag észrevettek ily lövedékeket, — a jobboldali görög lapok csupán Csaldarisz nyilatkozatán kérődznek és eszük ágában sincs, hogy maguktól hozzátegyenek bármilyen „konkrét tényeket”. Látszik, hogy az athéni sajtó-gengszterek a hazugsággártás technikája terén messze északi kollégáik mögött maradnak. A görög újságírók folyton

Napnyugati örjárat:

Akasztfák Salzburgban

BECS. Nemrégiben, még ünnepi játékokat játszottak itt és még viszhangoztak Jedermann kiáltásait a régi épületek. A napokban akasztfát ácsoltak a börtön udvarán és kivégezték Ausztriában az első háborús bűnösöket: magyarokat.

1945 kora tavaszán a fehérmegyei Sur község közelében működött a dr. Ney vezetése alatt álló magyar „SS” különítmény parancsnoksága. A légvédelemnek sikerült egy amerikai repülőgépet lelőnie, amelynek legénysége ejtőernyővel menekült. Öten voltak, mind az ötöt elfogták, a parancsnokságra kísérték, a rákövetkező napon pedig mind az ötöt — a nemzetközi szabályokkal ellentétben — kivégezték. A hadosztály nemsokára visszavonulása kényszerült, végig haladt Alsó-Ausztria területein, majd a fegyverszünet megkötése után a Steyeri körzetben kerültek hadifogságba. Itt úgy látszik egyenetlenkedés tört ki a tiszték és legénység között, mert kiderült az amerikai repülőgépek meggyilkolása és a tiszték és az abban résztvevő legénységi állománybeliek az amerikai katonai törvényszék elé kerültek.

A TÁRGYALÁS

Dr. Ney hadosztályparancsnok, gróf Károlyi, dr. Bakos Miklós, Csahs István tiszték, Lengyel és Erős nevezetű honvédek állították a súlyos váddal terhelt, a bíróság előtt a tárgyalás folyamán leledett, hogy a hadifogoly repülő meggyilkolásában mindnyájan részesek, arról mindnyájan tud-

ANGOL TISZTEKRE HIVATKOZNAK,

mint szemtanúkra. A görög reakciók, úgy látszik, azt gondolták, hogy az angol tisztekre való hivatkozás súlyosabbra hízalja a kacsalálat.

A Görögország felett röpködő lövedékek szeszénája, melyet arra szántak, hogy új minden ízében szovjetellenes ragalomhadjárat ürügyül szolgáljon, ilyenformán már a kezdet-kezdettől egészen zavaros, sülletlen dajkamesévé vált és kudarcot vallott. Az élenkfantáziájú reakciós újságírók alaposan felsültek, mert az athéni angol követség rögtön hivatalos közleményt adott ki, mely azt tartalmazza, hogy Görögország egész egyetlen angol sem látott semmiféle röpködő lövedéket.

(A „Nouvoe Preme” című folyóirattól.)

ta, ami nem hagyott sok kétséget további sorsuk felől. Harry Collins vezérőrnagy hirtetett ítéletet a vádlottak felett, amelynek értelmében dr. Ney, gróf Károlyi, Bakos és Csahs halálra, Erős és Lengyel életfogytiglani fegyházra ítélték. Fellebbezés után Bécsbe került az ügy, ahol Ney és Károlyi halálos ítéletét életfogytiglani fegyházra változtatták, Bakos, Csahs, Erős és Lengyel ítéletét pedig helybenhagyták.

KIVÉGEZÉS

A két halálraítélt tiszt kivégzése első volt Ausztria amerikai megszállási zónájában. Különleges előkészületeket tettek Pierpont angol hóhér vezetése és tanácsai mellett annak pontos végrehajtására, az érvényben levő angol szokások és előírások szerint. Két osztrák hóhér volt kijelölve a szerepre.

Küdsz ősi reggel, 7 órakor vezették elő a két halálra ítélt. Kód ülte meg a fogház udvarát is, amelyből alig lehetett a letakart akasztfát kivenni. Elsőnek Csahs lépett ki az udvarra. A pap kíséretében lassan, imádkozva haladt fel az emelvényre. Felolvassák az ítéletet, az elítélnek nincs utolsó kívánsága. Kötél nyomja el az ima hangját...

A második halálraítéltnek, Bakosnak utolsó kívánsága, juttassák el levelét Mac Clark tábornokhoz, amelyben bejelenti, hogy sem dr. Neynek, sem Károlynak nem volt tudomása a repülő meggyilkolásáról és arra parancsot sem adott, hogy kivégezzék. Egy félóra múlva kigördül a fogház udvaráról a hullásháztól kocs...

(mb)

Vissza jött az

AFRIKAI VŐLEGÉNY

falrengelő viglitéka az

OLYMPIA MOZGÓBAN, Sir. Maramuresu!ui 58

Előadások szombat 5, 7 és 9 órakor, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor

A SZÓ EREJE

Hogyan kezdődött és hogyan fejlődött ki a szónoklás művészete?

A szó erejéről felesleges volna sokat írni, vagy bizonyítani, milyen rendkívüli hatása van egy-egy beszédnek, amelyet bizonyos szuggesztív erejű emberek intéznek a tömegekhez. Bizonyos politikai módszerek hatásossága és győzelme nem egy esteben nagyszerű és szuggesztív szónokok beszéde képességének köszönhető. A politikai életben döntő hatása van a szónak és igen fontos, hogy az eszméket propagáló szónok értesen is a szónoklás művészetéhez, mely nem olyan egyszerű és közönséges dolog, mint ahogyan sokan gondolják.

A SZÓNOKOK BÖLCÖSJE: SIRACUZA

Abban az időben, mikor a sajtó, a nyomdatechnika nem állt rendelkezésre az eszmék terjesztésének, kizárólag a szó volt az az erő, mely gondolatokat terjesztett. Ebben az időben született meg a retorika elnevezésű új művészet. A görög „retor” szónok jelentése: szónok. Ebből ered maga a szónoklás kifejezés is. Ahhoz, hogy ennek első nyomát találjuk, vissza kell fordítanunk a történelemből a lapját 2500 év előtti. Siracuzában vagyunk a görög hadsereg fő székhelyén. Ebben az időben élt itt az erőben egy bizonyos Corax nevű néptribun, aki hatalmas politikai küzdelmet folytatott Hieron nevű tirannus ellen. Más eszéke nem volt, mint az élő beszéd. A siracuzai Corax nagyszerű segítséget talált tanítványában, egy Thisszazs nevű fiatal görögben, akivel megalkotta a szónoklat klasszikus formáját. E forma szerint egy beszédnek öt részből kell állnia: a bevezetés, érvelés, átvétel, magyarázás és befejezés. Hogy ez elmélet milyen ragyogó és sikeres volt, arra példa, hogy ezen a formán épült fel például Demostenes és Cicero, az ókor két legnagyobb szónokának minden beszéde.

HORDAR, MINT TÖRVÉNYHOZÓ

Az állam vezetésének művészete is tudomány, amelynek alapjait egy Protagorasz nevű athéni hordár fektette le. Ki volt ez a zseniális ember, akinek eszméi ma is érvényesek és hatásosak? Krisztus előtt 485-ben született, Abder városban. Fiatal korában csomaghordó volt, mint apja. Demokra-

tosz, a filozófus tanítványai fogadta és néhányévi tanulás után az akkor már 30 éves filozófus utazni kezdett Görögországban. Athénben megbarátkozott Szokrates-szel is, aki nagy tisztelője volt.

Ebben az időben Athén tele volt retorikával és filozófiával is, ahol politikai dogmákat is tanítottak. Egy görög filozófus és politikai tudós, Hippiazsz, nagy szónok volt abban az időben. Ő volt feltalálója a mnemotecnika művészetének, vagyis az emlékezés művészetévé való fejlesztésének. Mások elterjesztették a szónoklás művészetét Kis-Ázsiában és Rhodosz szigetén. Athénben mondották a retorika művészetéről, hogy „meggyógyítja és megvigasztalja a szerencsétleneket.”

GÖRÖGORSZÁG ÖSSZEOMLASA UTÁN

miután ez a csodálatos multu ország, római gyarmattá süllyedt, feltűnt Cicero, akitől beszédel megváltoztatták a politika arcát. Krisztus után a második században alapították Rómában az első retorikai taniskolát. A retorika nagymesterei voltak ebben az időben Aristide és Lucian. A harmadik században Kimériasz és Libériasz pompás szónoki képességéről az egész akkori művelt világ tudott.

A középkor abszolutizmusa már kevés olyan nagyműveltségű és szónoki képességű embert ismert, mint a klasszikus ókor. A szónoklás művészetének reneszánsza a francia forradalom véres és dicsőséges napjaiban ébredt fel. Danton és Robespierre emlékeztet beszédei világokat döntöttek meg.

Az újabb kor legtragikusabb fejezete a szónoklás művészetét illetően a diktátorok háborúba hajszoló szavai voltak. Mussolini volt egyike azoknak a római iskolán nevelkedett népszónokoknak, akik határozottan tudtak beszélni a könnyen lelkesedő és kritikátlan olasz néphez. Ő volt az első diktátor, aki a Palazzo Venezia erkélyéről ki-mondta ezt a szót: „háború”. A tömeg utánna kiáltotta a szót, amely néhány évvel később lángba és vérbe borította egész Európát.

(—)

ESZPERANTÓ MOZGALOM

Miniszterek az eszperantóról

W. Drees holland népjóléti miniszter, a „Laborista Esperantisto” („Munkás E.”) husvéti számába cikket írt. Ő maga régi eszperantista. Véleménye szerint most sokkal sürgetőbb szükség van egy olyan nemzetközi nyelvre, amelyik ne legyen nemzeti nyelv. Volt idő a háború alatt, amikor maga is kezdett hajlani az angol nyelv hatalmi helyzetének elismerésére, mivel a németet a háború kiküszöbölte, a francia pedig igen hátréba szorult. Az orosz szerep azonban már egymagában valószínűtlenné tette azt, hogy az angol kielégítő megoldás lenne. A tények követelték már azt, hogy az eszperantót sürgetően vezessék be kötelező tantárgyként az iskolákba. A nyelv nagy akadály a világ vezetőinek személyes érintkezésében, de ezenfelül a népek közötti megértésre és sürü kapcsolatokra is adnunk kell. Az új végzi cikket: az eszperantistáknak elegendő indok van arra, hogy tevékenységüket friss, új lendülettel folytassák.

A béketárgyalások nagyon figyelmen kívül hagyják a béke szellemi-pilléreinek kiépítését.

Wilkinson kisasszony az angol nevelési ügyi miniszter a másik nyilatkozó. A. Lewis angol képviselő felhívta a miniszter figyelmét arra, hogy milyen nagy szükség lett volna a háború alatti konferenciákban, a szövetségesek vezetőinek tanácskozásain, az Egyesült Nemzetek és a nürnbergi per tárgyalásain egy nemzetközi nyelvre. Megkérdezte, vajjon tenné-e javaslatot az Egyesült Nemzetek előtt az eszperantónak az iskolákba való bevezetésére és ő maga foglalkozik-e az angol iskolákban való tanítatásának kérdésével? Miss Wilkinson diplomatikus válasza: „Biztos vagyok abban, hogy az eszperantónak azon igénye, hogy nemzetközi nyelvvé elismerjék, feltétlenül az Egyesült Nemzetek elé kerül.”

Vasady-Kovács dr. magyar államtitkár a parlamentben eszperantó ügyben tartott immár második konferenciát. Megnyitó beszédében kijelentette: „Az eszperantót a világ összes iskoláiban tanítani kell. Ezt a programot azonban nem lehet azonnal valóra váltani. Az eszperantó támogatásában a kis nemzeteknek kell elől járniuk, különösen a magyaroknak, akik nyelv tekintetében rokontanul állanak.” Hangsúlyozta, hogy a magyar politikusok közül igen sokan érdeklődnek az eszperantó iránt.

A magyar eszperantisták már készítik az eszperantó törvényjavaslatot s erre már eddig biztosra veszik a parlament negyedének, 100 képviselőnek aláírását.

Az osztrák kormányban is van eszperantista dr. Frenzel miniszter személyében.

A „Nők Nemzetközi Szövetsége”-nek („W. I. L.”) elnöki tanácsa Oxfordban tartott áprilisi ülésén határozati javaslatban foglalt állást a nyelv problémájában: „Tekintettel a nemzetek közötti előjövő együttműködés élő szükségességére és arra a nyelvi akadályra, amelyik olyan szemmel láthatólag megnehezítette és meglassította az Egyesült Nemzetek Szervezetének tanácskozásait, mi, a „Nők Nemzetközi Szövetsége” javasoljuk, vezessék be az eszperantó vagy más nemzetközi nyelv minden olyan állam iskoláiban, amelyik tagja az E. N. Sz.-nek, a többi nyelvekkel egyenrangú tantárgyként.”

Hollandia 1100 helységéből 360-ban van eszperantista. A holland egyesület térképét készített az eszperantisták jelenlétének feltüntetésére.

Németországban az eszperantisták képviselik az új életbe beilleszkedő élcsapatát. A bajor közoktatásiügyi miniszter dr. Fendt, pártolja az eszperantót, Berlinben a népfőiskolákban tervezi a bevezetést, Rüsselsheim városában Zamenhofról neveztek el utcát. Mind a négy megszállási övezetben folynak az önkéntes tanfolyamok. A legélénkebb a tevékenység Münchenben, ahol immár 300-an hallgattak tanfolyamot. A brémai rádió többször adott eszperantó műsor-számot. Az amerikai hadsereg lapja, a „The Stars and Stripes” április 10-i száma szerint Frankfurt és Heszzen állam eszperantistái közvetlenül Truman, Sztalin, Attlee és Gouin-hoz fordultak s kérték: állítsanak fel egy bizottságot az eszperantisták és nevelők munkájának megkönnyítésére. Kérték segítségüket az eszperantónak a német iskolákba való bevezetéséhez, mert szerintük: „Az eszperantó lehetetlenné tenné azt, hogy egy csoport, avagy nemzet uralkodó hatalom legyen a többi felett. A bizalmatlanság, irigység, féltékenység és gyűlölet okai eltűnnének. Mit tudunk, hogy nincs kétféle hatáshoz eszköz a fasiszta ideológia teljes és tartós kiirtására.”

Legközelebb az Eszperantó Intézetekről és azoknak, valamint a mozgalom állami támogatásáról fogok beszámolni.

Mócsi

TÖKÉLETESEN MEGSZÉPÍTEM

elhanyagolt arcbőrét

KOZMETIKA Dr. Jeszzenszky K. Margit

Bethlen-utca 18.

AZ „ANTAL MÁRK”

Diáksegélyező Szervezet

november 24-én, vasárnap reggel 8 órakor a Strada Rega 32 szám alatti Diákotthonában

TISZTJUTÓ KÖZGYŰLÉST

tart. Megjelenés kötelező!

Józsa Béla halálának harmadik évfordulója

NOVEMBER 22-ÉN múlt három éve, hogy JÓZSA Béla meggyőzően földi porhüvelyéből elszállt az a nagy és nemes lélek, mely őt az erdélyi munkásmozgalom hősevé és mártírjává avatta. A fasiszta magyar hóhéregényei pusztították el életét deán ezt a magatartásában oly szerény, de szellemi erejében hatalmas egyéniséget. Józsa Bélán az erdélyi munkásmozgalom egyik legnagyobbra hivatott vezetőjét veszítette el. A róka férjnek kősz tartozott, akikben a szellem tisztasága kiemelkedően erős, a hittel vált meggyőződés szilárdságával párosult.

Józsa Béla nem ismerte a csüggedést és nem ismerte a megalkuvást. Elcsillantása tekintete tisztán látta meg, a fasiszta szenny áradata közepette is, a jövődől szűköszerűen kibontakozó fényt s ennek tudata megsokszorozta gyenge fizikai erőit; a búcsú óntudat melegségével sugározta be hányatott, bujdosásra kényszerült életét. Nálánál fizikailag sokkal erősebb férfiak is megtorpantak volna a feladat nagysága előtt, amelyet az üldözöttség éveiben Józsa Béla magára vállalt. De ő szinte derűvel és humorral tudta bevonni egyéni sorsának sötét árnyait. Apró, de mindig jellegzetes cikkeiben, melyeket Székely Benő átnévezett a „Népszavába” írt, mindig találóan mutatott rá a reakciósközhöz szegődött „perc-emberké” feljavalódottságára, ostobaságára és jellembeli gyengeségére. Az író és a tudós felkészültséget egyesítette magában, olyan páratlan jellemről, mely szellemi emelkedettségének és lelke tisztaságának volt velejárója.

Immár három év pergett le halála óta. S az ő megalkuvástól váloga, amelyért életét áldozta, diadalmasan hársog hársongárdi sírdombja felett. Halálának harmadik évfordulója csökken egybeesett a nagy történelmi dátummal, amelyen Románia román és magyar dolgozó népe elsőpró erővel tett hitet a demokrácia mellett és izzó lelkesültséggel vonult fel Kolozsvár utcáin, hogy megmutassa multat temető és jövőt építő erejét.

Nekünk, Józsa Béla egykori barátainak és elvtársainak fájdalmas, szinte tragikus tudatot jelent, hogy ez a kiváló harcos nem érhetette meg Románia dolgozó felszabadulásának nagy ünnepnapjait. Vigaszt csak az az érzésünk nyújt, amit Arany János gyönyörű ódájában fejezett ki: „Nem hal meg az, ki milliókra költé dus élte kincsét”. S valóban: Józsa Béla emléke ma tisztultabb és fokozottabb él bennünk, mint valaha. Nehéz küzdelmeink, a demokrácia teljes megvalósításáért folyó szellemi, erkölcsi és politikai harcunk közepette az ő emléke acélosza meg erőnköt s emberi gyöngeségünkkel fakadó csüggedéseink öröiben mindig az ő hősi harcának, fíradhatatlan odaadásának és derűlátásának fényéből merítünk újabb erőt a küzdelemhez. Józsa Bélának sokat tartozunk. És tartozásunknak még alig egy-két részletét törlesztettük le példátmutató életével szemben.

Demokratikus íróink még tartoznak az- az a nagyszabású Józsa Béla-élettrajzzal, melynek megírása és megjelenítése az erdélyi munkásmozgalom élő-vendő generációi számára nagyon is szükséges volna. Szegénységünk, a küzdelemben száz százezreken igénybe vett energiáink még nem adtak lehetőséget arra, hogy sirja fölé méltó siveleket emeljünk és egyéniségéhez méltó szoborban örökítsük meg nemes alakját az utókor számára.

De el fog jönni ezeknek az ideje is. Józsa Béla emléke az idő múlásával nem csökken, hanem fényesedni fog. A demokrácia minden egyes győzelme az ő korán sírba-roskadt egyéniségének győzelme is, mely bevilágítja utjainkat és lankadatlanul arra ösztönöz bennünket, hogy semmit se féljünk, hogy a fasiszta egyre gyöngülő, de még mindig közönlönyű bolygó kisergetet véglegesen száműzzük az épülő új társadalom és igazságosság világából.

SALAMON LÁSZLO

A Szovjetunióban van a világ legnagyobb főiskolahálózata

MOSZKVA (Agarpress.) A Tass-ügynökség jelentése szerint Szergej Kaftanof, a Szovjetunió főiskolai oktatásának minisztere a főiskolai tanárok moszkvai ülésén beszámolót tartott a Szovjet főiskolai oktatás helyzetéről és jövőbeli feladatairól. Beszédében rámutatott arra, hogy a Szovjetunióban van a világ legkiterjedtebb főiskolai hálózata. Az öt éves terv a főiskolai hallgatók számának 674.000 főre való felemelését irányozza elő. Az öt éves terv folyamán a főiskolákból és technikai középiskolákból mintegy 2 millió új szakember kerül ki. E szám jelentőségét kellőképpen megvilágítja az a tény, hogy jelenleg a nemzetgazdaság és kultúra különböző területein összesen három millió szakértő dolgozik. A háború utáni első évben a Szovjetunió iskoláiból 250.000 végzett főiskolák került ki, tehát kétszer több, mint az előző évben. A főiskolai hálózat kiterjesztése, amelyet a tudomány és technika jelenlegi színvonalá kíván meg, megköveteli az egész oktatási rendszer tökéletesítését, új főiskolák és egyetemi tanszékek megteremtését.

METRONOMOT

veszek

Sárdi fotó, Dózsa György-utca 16

Országosan rendezik az üzletek szombat délutáni záróráját

Kolozsvár. A kolozsvári Kerületi Munkaügyi felügyelőséghez a munkaügyi minisztériumtól a napokban érkező leirat érkezett. A téli zárórákkal kapcsolatban a minisztérium arról értesítette a Munkaügyi Felügyelőséget, hogy

a minisztérium az Országos Szakszervezeti Tanácsalegységbehangzóan az egész országban csak heti egy délutáni munkaszünetet engedélyez, éspedig a szombat délutánt.

E szerint tehát az üzleteknek szigorúan tilos a hét bármely más délutánján zárva tartani és a nyakkereskedők is ugyanolyan zárórát kötelesek tartani, mint a kiskereskedők. Tekintettel azonban arra, hogy a

zárórákat megállapító kolozsvári bizottság a kérdésben már más határozatokat hozott, az eddigi megállapodásokat fenntartva, a munkaügyi miniszterium most éreztet rendeletével. Összhangba hozzák. Ezért tehát a záróra megállapító bizottság ma, szombaton délután ismét összeült és újból megállapította a zárórák kérdését. Kolozsváron a munkaügyi minisztérium rendelete valószínűleg megváltoztatja a eddigi helyzetet, bár az élelmiszeri szakma szempontjából a rendelet alkalmazása átmenetileg bizonyára kisebb zavarokat fog előidézni. Hasonló a helyzet a borbély- és fodrász-ipari szakmában is, ahol a szombat délutáni záróra nehezen lesz keresztülvihető. A munkások természetesen örömmel járul-

nak hozzá a szombat délutáni zárórához, csupán a közönség egy kicsi rélege tartja kényelmi szempontból helytelennek a munkaügyi minisztérium rendelkezését. Különösen azonban szombaton délután a borbélyok nem dolgoznak és így ez az új rendszer Romániában is keresztülvihető.

Itt írjuk meg, hogy a Kereskedelmi és Iparkamara rendelkezése a jövő héttől kezdve minden szerdán összeülnek a kolozsvári kereskedelmi szakmák képviselői, hogy az egy hét alatt felmerült kérdéseket megbeszéljék és az esetleges rendszertelenségek és nehézségek kiküszöbölése érdekében a közigazgatási hatóságoknak javaslatokat tegyenek.

Harc az Atlanti-óceán kékszalagjáért

Ismeretes, hogy a nagy államok, a tengerjáró népek között évtizedes küzdelem folyik az Atlanti-óceán kékszalagjáért. Így nevezik azt a juttalmat, mely a legnagyobb sebességet elért hajó kap. Ez a küzdelem a háború alatt megszűnt, de most tovább folytatódik. Minden újságolvasó tudja, hogy ennek a sebességi láznak és annak az akaratnak, hogy minél kevesebb idő alatt szelje át a Titanic, melynek könyvű kapitánya csak a sebességet hajszolta és közben elfelejtkezett a jéghegyekről, melyeknek egyike kettémetszte a hajót, a világ egyik legnagyobb hajókatasztrófáját okozta.

Anglia, Amerika, Franciaország, Németország és Olaszország hajói között folyt a háború előtt a harc az óceán kékszalagjáért. Most azonban már csak a győtes államok között folytatódik a békés csata és ezek között is főleg a két angolszász állam között; mert Franciaország túlságosan lesgényedett a háborúban ahhoz, hogy komoly részt vegyen ilyen versenyben.

A KÉK-SZALLAG

a térszalagrend, a legnagyobb angol kiállítás nevéből nyeri elnevezését. Sokkal régebbi, mint hinnénk. Első ízben 1835-ben

ajánlották fel a legtesesebb hajónak abban az időben, amikor a gőzhajót még nem ismerték és a vitorás hajók legnagyobb sebessége Amerika és Európa között 22 nap volt.

Az első motoros hajó, mely a díjat megnyerte, a Great Western nevű gőzhajó volt, mely 17 nap alatt tette meg a két világ-rész közötti utat. Két évvel később a Británia nevű hajó már csak 14 napig úszott a vízen ezen a távolságon. A következő időkben egy amerikai hajóversenyt indított a Británia ellen a kékszalagért. Az öreg Samuel Cunard, a róla elnevezett világhírű hajóversenyt megindítója visszahódította a kékszalagot Anglia számára. A társaság egyik hajója világrekordot állított föl a nyolcnapos utazási idővel.

Az idők folyamán a kékszalag felváltva Anglia és Amerika között vándorolt. 1889-ben egy francia hajó hódította el a díjat, a Villa de Paris, amely már csak 5 napig utazott Amerika és Anglia között.

A HÁBORÚ ELŐTT

két hatalmas óceánjáró között folyt a verseny a kékszalagért. A Normandie négy nap és 27 perc alatt tette meg az utat, míg a Queen Mary 3 nap és 21 óra alatt.

Milyenek az angolok

Tradicciók és szokások rabjai?

LONDON. Mindazok, akik éltek Angliában és úgy képzelik, hogy ismerik a sziget-ország zárkózott népét — talán nem is ismerik őket oly alaposan, mint ahogyan képzelik és mondják.

Általában szokás — angolokról lévén szó — „nemzeti karakterről” beszélni velük kapcsolatban. Vannak nemzetközi babonák, melyek szerint a francia „impulzív”, az angol pedig „rideg”. Ezek csak könnyelmi általánosítások. Az angolok, mint minden más nép fia, nem ilyen könnyen kiismerhetők. Az angolok olyanok, mint a helyesírásuk szabályai: vannak a helyesírásban szabályok és ugyanakkor eltérések. Az angol valóban hideg nép, de ezt a ridegséget nem lehet általánosítani.

Igaz: flegmatikusak, sztoikusak, unalmasak és unottak. Ilyenek voltak a borzalmas méretű londoni bombázások alatt is. Azonban néha temperamentumosabbak és vadabbak, akár a spanyol közönségnél is. A labdarúgó-mérkőzéseken, kedvence szónokaik hallgatásánál, vagy balett-előadásokon féktelenül tör ki belőlük a lelkesedés. Olyan tüzzel tudnak tapsolni és tombolni, mintha

bölcsőjük nem a ködös Albionban, hanem a forró Délben ringott volna.

Azt mondják, hogy az angolok régmódok, haladás-ellenesek és tradíció-tisztelek. És mégis: Angliából indult el hódító útjára a gőzgép, a fénylepírás, a gőzturbina és annyi más technikai találmány — hogy a Magna Chartáról nem is beszéljünk.

Az angolokat nem lehet bizonyos jelzők mögé beskatulyázni. Minden országnak irott alkotmánya van. Az angol alkotmány az egyetlen a világban, mely nem volt leírva, de amelynek hagyománya mindennél erősebb.

Az angol természeténél fogva ellene van minden logikai következtetésnek. Egy angol számára a világ nem matematikai, hanem hajózási probléma. Az angol ideális típusa: aki alkalmazkodni tud. A kompromisszum Angliában nem szégyenletes dolog. A logika helyett pedig az angol a jóérzést, korrektséget és humort állítja.

Az angol rendőrnök nincs fegyvere, és mégis rendet tart. Az angol természetnek nincsenek szabályai — úgy kell venni, amilyen és hibái is tanulni lehet tőle...

A sofőr ur jövedelme

Az egyik kolozsvári napilap apróhirdetési rovatában a következő hirdetést olvastuk:

„Sofőr, gépkocsitárolás, négy millió lej havi jövedelemmel jómódú hölgy ismeretséget keresi házasság céljából. Var-rónak előnyben. Leveleket „Diszkrét” jelkégre.”

A magunk részéről, kedves sofőr ur, néhány szavunk volna a t. közvélemény előtt önhöz. Sajnáljuk, hogy az ön magánygyét mi nem kezelhetjük ugyanazzal a diszkrécióval, amelyet elvár jövedelméből. Mely bevonást keltett bennünk az a bizonyos négymilliólejes jövedelem, melyet hirdetésében közölt az érdeklődőknek.

A sofőr ur tehát havonta négy millió lejt keres! Ez a tény, mint mondtuk, mely benyomást keltett, mert legutóbb például egyik elvtársunk elpanaszolta, szerkesztőségünkben, hogy amikor nagybetűt edesanyját szállította taxival a kórházba, a sofőr az ötperces utat 20 ezer lejt kért tőle. Amikor pedig megkérdezte a sofőr urat, hogy a taxaméter miért nem működik, az illető olyan képpel nézett rá, mintha utasa megbolondult volna.

Olyasmint is hallottunk már az ön kartársairól, kedves sofőr ur, hogy veréssel fenyegették meg hölgyutasaikat, mert minél nagyobb összegeket akartak tőlük kizsarolni. Sőt még arról is beszélnek, hogy önkéntes egyszerűen kizsákmányolják a beteget és gunyt üznek a rendőrség összes hivatalos rendelkezéseiből.

Személyesen még nem volt alkalmunk meggyőződni a sofőr urak tevékenységének igazságosságáról, mert sajnos az új-

ságíró nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy egyhavi fizetéséből tízszer gépkocsijára hozzájáruljon a sofőrök havi négymilliólejes keresetéhez. Miután azonban természetünkkel fogva indiszkrétnek vagyunk, megkérdezzük önt, kedves multi-milliomos sofőr ur, hogy négy milliólejes havi jövedelméből mennyit juttatott a sors-ildóztól szegények, az árva gyermekek és rokkantak megsegítésére? És az aszály-sújtotta vidékek lakosságának felszólításából kivette-e részét? Csak azért kérdezzük ezt, mert — érdekes számhásonlatosság — Robespierre azt mondta egykor, hogy „senki sem kereshet milliókat anélkül, hogy valamit büntényt el ne követett volna”. Ennek ellenére meggyőződésünk, hogy ön nem követett el büntényt, nem üttött el egyetlenegy járókelőt sem. Késsé neheztünk-re esik elhinni azonban, hogy bármilyen becsületes munkával olyan könnyű havi négy-millió lejt keresni, hogy ezt a lehetőség minden dolgozó ember előtt nyitva állna. Valami mégis bűzlök Dániában! Eppen ezért feltesszük még azt a kérdést is, hogy lelkiismeretfurdalásának hatása alatt jobban hozzájárult-e a közterhek viseléséhez polgártársainál? Így még kis jóakarattal részleges bűnbocsánatot szavazunk meg önnek.

Szégelyje magát, sofőr ur! Ön a jelen idők bizonyos embertípusának élő példaképe. Figyelmeztetjük azonban, hogy akár-mennyi milliót gyűjt össze, akár összeházasodik valami jómódú nővel, akár nem az egész világon kiálkáló új társadalmi rendben közelebből már nem lesz nézve keres-nél! (L. I.)

80 éves Gyalui Farkas

A Szociáldemokrata Párt helyi szervezete is mint régi tagját, barátsággal köszönti.

Ez év november 27-én tölti be nyolcvanadik életévét Kolozsvár egyik legkitűnőbb tudósa, dr. Gyalui Farkas. Mint a Magyar Közéleti Almanach adataiból kitétni, a közismert és általános tiszteletnek örvendő egyetemi magántanár 1866-ban született Gyaluban. Családja nevezetes tagjai közé tartozott Kossuth Lajos egyik bizalmasa, Helffy Ignác is, aki Kossuth emlékiratait sajtó alá rendezte. Gyalui Farkas Kolozsváron nyerte el bölcsészeti doktori oklevelét, majd 9 évvel később egyetemi magántanár lett. Hírlapírói és írói tevékenységén kívül 1891-ben egyetemi könyvtárist lett, 1911-ben pedig könyvtári igazgató. A kormány megbízásából több külföldi tanulmányutat tett, tanulmányai és utamutatásai alapján építették a kolozsvári egyetemi könyvtárat, mely Európa egyik legmodernebb könyvtára. Az első világháború zűrzavarában ő tartotta együtt a könyvtár személyzetét, megőrizte és megvédte a félmillió kötetből álló könyvtárat és ugyanannyi oklevelet. Egyik legnagyobb érdeme a hatalmas kulturális értékek megmentése. Gyalui Farkas az Erdélyi Múzeum-Egyetértés választmányi tagja, az Erdélyi Irodalmi Társaság tiszteletbeli elnöke, a Petőfi Társaság és a Kemény Sándor Társaság tagja, református presbíter. Eddig mintegy 52 könyve és füzeté jelent meg, cikkei közül nem egyet német és francia fordításban olvashattunk. Magyar nyelvterületen elsőnek tartott előadásokat könyvtári tudományokból. Az idők folyamán több ezer hallgatója volt. Régi erdélyi írók és tudósokról számtalan életrajzot írt, irodalomtörténeti cikkei és felolvasásai igen népszerűek voltak. Gutenbergről írt tanulmányát 1902-ben a mainzi Gutenberg Múzeum ezüstéremmel tüntette ki. 1924-ben megkapta a francia Officier de l'Académie irodalmi érdemrendjét. A könyvtárral kapcsolatos tudományokban jártas szakember egyúttal kiváló irodalomtörténész és író, aki anyanyelvén kívül 5 európai nyelven beszél. A kolozsvári Tudományegyetem 50 éves doktorsága alkalmából 1945-ben anyadiplomával tüntette ki. Több román kitüntetés is kapott. A nyolcvanadik születésnapját ünnepli, de még mindig friss és tevékeny szellemű kiválóan tehetséges tudós, barátai és tisztelői elhalmozták szerencse-kívánataikkal.

ÜZENNEK A HADIFOGLYOK. A bukaresti Vöröskereszt útján a következő fog-ságfogó hazatérő, vagy még fogáságban lévő hadifoglyok üzennek hozzátartozóiknak: Felházi Zoltán üzeni Felházi Eleknek Szolnok-Doboka megyébe, hogy egészséges és jól van. Moszkvában, ahova irni is lehet neki. Címe: T. C. C. P. Moszkva Vöröskereszt 576/d. Ugyanezt üzeni Dósa Pálnak fia Moszkvából, Kiskunhalasra. Fogáságban utban vannak a következők: Kovács József Adon, Katona Károly Budapest, Novotny Ottó Budapest, Vasváry István Tolmács, Turóczi József Törökszentmiklós, Tóth Pál Kiskunmajsa, Nagy János Ipaf, Balogh Pál Pápa, Szabó Aron, Varga Mihály Jégespuszta, Doboczkay Lajos Szalonta, Szabó József Gulács, Szalai Zoltán Zánd, Békésmegye, Pásztor János Horth, Hevesmegye, Elek József Debrecen, Molnár István Rudolf-telep, dr. Herczeg János orvos Szeghalom, Wertheimer Miklós Szatmár, Gajdos Lajos Szatmár, Teifer János Dés és Terbész János Marosvásárhely. Fogáságban van és egészséges Törzsök Sándor Marosvásárhely. Itt közöljük, hogy Répa Lászlóné kolozsvári lakosnak üzenete érkezett fogáságban lévő férjétől, aki a borsi fogolytáborban van. Az üzenetet átveheti Sándorfi Istvánnál, a Farkas-utcai mérnöki hivatalban.

TANÁRI KEPESTÖVIZSGA RAJZ-SZÉPIRÁSBÓL. A kolozsvári magyar Tan-kerületi Felügyelőség ezúttal is tudomásra hozza az érdekelteket, hogy a tanári képe-stövizsga rajz-szépirás szakkól december 2-án reggel 8 órakor kezdődik meg. Azok a jelöltek, akik eddig még nem iratkoztak be, november 30-án délig a Felügyelőségen beíratkozhatnak. A jelöltek a bizottságnak történő bemutatás végett hozzák magukkal az előírt okmányok eredeti példányát. A vizsgálat díja 120.000 lej.

TÖLTŐTOLLAK

nagy vásártéren

Javítás is: **MÉDER FERENC**

Peák Ferenc-utca 15

Apróhirdetések

Apróhirdetés szavankint 400 lej. Legtöbb hirtetés 4.000 lej. Állatkeresőknek 300 lej. Szövegíróknak (hírek között) szavankint 300 lej. Közgazdasági közlemények szavankint 1.000 lej. Nyilvántartás szavankint 1.500 lej. Kereset hirtetések négyzetcentiméterenként 600, 800, 1000 lej. Hirdetések felvétele délután 5 óráig. CSEKKSZÁMLA: 40682.

HARISNYASZEMFELSZEDÉST vállalkozók 500 lej egy szem. „Capitol” mozgó udvara I. em. 3 ajtó. —4785

FIGYELEM! Nagyobb árat fizetnek mindenféle férfi és női varrógépekért, sima és balkaru cipészgépekért, szűcsgépekért, kőfogógépekért, fonógépekért, varrógép fejekért, varrógép lábakkért, alkatrészekért, tűkért. Weiss gépkereskedelem, Horea-út 56, az állomás közelében. —416

MINDENFÉLE butorokat veszek és eladok. Jókal-utca 4. —4788

ZEPHIR-kályha 12 csőves sürgősen eladó. Horea-út 79. —4926

SZALONGARNITURA, modern, egy lapos négy futóval sürgősen eladó. Deitch, Dózsa György-utca 34. I. emelet. —4926

KONFEKCIÓS férfi-szabást keresek. Muzsai Béla, Horea-út 5 szám. —4931

KERESEK megvételre traktoros vagy motoros, vasrámas cséplőt jókárban. Cim: Molnár Agoston, Valea-Stramba, jud. Cluc.

LAKASLEHETŐSÉGET privát tanítást vállalkozók, középkiskolások is. Cim: Szabadság-tér 23, eukrászában, kasszában. —4934

FAMEGTAKARITÁSHOZ kályhák át-árakok, javítók. Papp Kálmán, Dózsa György-utca 16. —4939

MAGAS áron veszek, vízvezeték, központi fűtés berendezési tárgyakat, csöveket és ócska ólmot. „Katona”, Kolozsvár, Traian-út 13. —4946

BOROSHORDÓK, káposztáshordók, Schember mérleg és egy nagy szappanfőző-üst eladó. Cim: „Tic-Tac” étterem, Erzsébet-út sarok. —1

KISMÉRTEŰ főzőkemencét keresek megvételre. Majális-utca 7. I. em. 13. —4835

„ROLLEICORD” 3.5 Triotárral eladó. Szabadság-tér 13. —4824

KÜLÖNBÖZŐ butorok, főzőkemence, frászta eladó. Horea-út 23, földszint. —8

KEK vagy ezüstbarna gallért, jókárban megvételre keresek. Levélcim: Postafiók 210.

EGY teljesen új fűrdőkád és kazán, külön is eladó. Budai Deleanu 9. —4962

KÖNYV- ÉS PAPIRÜZLETEMET

Áthelyeztem Egyetem-utca 2 szám alá a Keszelyi-féle üzletbe

PUNGUCZ KÁROLY

könyv- és papírkereskedő

RADIOT, modernet, esetleg lámpanélkülit keresek megvételre. Cim: Erdély könyv-üzletbe. —4955

EGY ELŐMELEGÍTŐ-KALYHA eladó. Érdeklődni a kiadóhivatalban. —4601

ELADÓ fűrdőkádán kályhával, egy ruhaszekrény. Érdeklődni 1—3-ig. Bem-utca 18.

NAGY üzemhelyiség (négy részes) és lakásnak megfelelő helyiséget elcserelném 2 szoba-konyha ellenében. Cim: Erdély könyvüzletben. —4200

ZÁCSOK minden nagyságban jutányos áron kaphatók Mócok-utca 105. Hátul az udvarban.

Nagy gyakorlattal bíró autorizált könyvelő

órakönyvelést vállal

„Lady” gyár könyvelője,

Zápolya-utca 12

MOSTOPPOLAST legszebben készít Varga, Bolyai-utca 4 (udvarban). Eggett, szakadt, molyos ruhák művészi beszővése.

REGISEGEKET, aranyat, ezüstöt, szőnyeget stb. Wallerstein vásárol. Kornis-utca 1. Telefon: 629. —4170

RADIO modern új típusú eladó. Forduló-utca 2 szám. —4956

BELYEGGYŰJTEMEK, tömegbellegetek legmagasabb áron veszek. Erős, Dávid Ferenc-utca 12. —H

EGY pár finom, fekete 38-as női sevrő félcipő új, eladó. Cim: a kiadóban.

SZINPADI RUHÁK, jelműek, egy teljesen új paplan és székely szőttes női ruha eladó. Unió-utca 12. II. em. 21 ajtó. —71

ASZTALOSOK

FIGYELMÉBE!

FURNIRRAKTÁR

ALBERT DEZSÓ

KOLOZSVAR, Timár-utca 20 szám

EGYSZEMÉLYES, kifogástalan reklamé keresek megvételre. Unió-u. 3. Kozmetika.

FŐZNI jól tudó középkorú mindenest keresek elcsereje. Grätz, Május 1, volt Bartha Miklós-utca 17. —H

BABI-KELENGYE varrónál keres „B. B.” üzlet. Dózsa György-utca 25. —2825

OVODABA gyermekszereit, megbízható leányt keresek. „Caritas” Napközi-otthon. Jobbágy-utca 67.

FELPAR vastag szarvasbőrkeztűt elvesztettem. Magtálalóját 30.000 lej jutalomban részesítem. Eszterházy-u. 12—14 I. em.

EGY fekete férfi télikabát eladó. Arany János-utca 6 szám.

SPORT hírek

Vasárnap:

A Vasas győzelmet, az Universitatea legalább döntetlent akar elérni

KOLOZSVAR. Az őszi bajnokság 10. fordulójában a Vasas idchaza a bukaresti Juventus, az Universitatea pedig Bukarestben a Carmennel mérte össze erejét a bajnoki pontokért. Míg a Vasasok saját pályájukon, teljes, sőt talán megerősített csapattal győzni készülnek a komoly játékerőt képviselő fővárosi együttes ellen, addig az egyetemisták csapata — amely az őszi idényben meglepően jól szerepelve még nem kapott ki —, Bukarestben ha nem is győzni, ami különben nincs kizárva, de legalább is döntetlent akar elérni a Carmen ellen. Hogy melyik kolozsvári nagycsapatnak

mennyire fog sikerülni az ándéka, azt majd vasárnap délután megtudjuk.

Bukarest másik nagy mérkőzése a helyi és a temesvári CFR csapata között lesz.

Marosvásárhelyen vasárnap a Ciocanul lesz a Dermagant ellenfele. Resicán az UDR a nagy aradi Szabadságot fogadja. Aradon az FC Cralova lesz az ITA ellenfele. Petrozsényben a Prahova áll ki a Jiul ellen.

Kolozsváron a másik nagy érdeklődést kiváltó mérkőzés délelőtt 10 órakor a CFR és Haggibor csapatai között fog lefolyni, a C-liga őszi bajnokrúgáért.

Az aszáltsajtotta vidék segélyezésére:

Tornaversenyt és műugróbemutatót rendez a Dermata

KOLOZSVAR. A Dermata tornaszakosztálya szombaton délután 4 órai és vasárnap délelőtt 9 órai kezdettel házi tornaversenyt rendez a gyermekek részére. A versennyel kapcsolatosan a felnőtt tornászok bemutatót, a műugrók pedig trambulinról ugróbe-mutatót rendeznek halálba. Tekintettel a nálunk újfajta próbálkozásra és egyáltalán a versenyek és tornabemutatók színvonalá-voltára, a rendezőség ezúton is meghívja a Szaktanács, az OSP, Uszó kerület, Tornász kerület vezetőit, az ugrósport szakértőit, az ugrósport híveit és mindazokat, akik a két sportág iránt érdeklődnek. B-élepdíj nincs.

de önkéntes adományokat az aszáltsajtotta vidék felségélyezésére köszönettel fogad a rendezőség.

A DPB FUTÓVERSENYE.

amelyet vasárnap délután a Vasas-Juventus mérkőzés szünetében rendeznek meg, egészíti ki a vasárnapi sportműsort. A versenyt a vármegyeháza elől indítják és a sporttelepen lesz a befutás félidőben. Résztvesznek a helyi sportegyesületek atlétái, a haladó ifjak, valamint a Gépipari Középiskola futóatlétái.

Gyermekefelvétel

Művészi poriré
Fotokópia
Sárdi műterem

CIÁNOZ DEÁK mérnök

Kolozsvár
Malinovszki-tér 1 szám, félemelet.
Rendeléseket felvesz, Mies r. t.
Deák Ferenc-utca 23.

A magyar labdarugás vezetői külföldön tárgyalnak a sportkapcsolatok felvételéről

BUDAPEST. Dr. Orner Alfréd alelnök és Kenyeres Árpád, a Magyar Labdarugó Szövetség főtitkára november 20-án Prágába utaztak, hogy az ottani Labdarugó Szövetséggel elintézzék a vitás Nyerges-ügyet. Mint ismeretes, a kiváló magyar játékos engedély nélkül távozott el az Egyesült Csehszlovákia, ahol a Szövetség a magyar játékos kiadta a franciáknak, akiknek válogatott csapatában Nyerges már játszott is a magyarok ellen. Ezzel az újjal kapcsolatosan a magyar labdarugás vezetői ren-

dezni kívánják a többi cseh területen lévő magyar játékosok ügyét is.

Prágai útjuk után, a magyar sportveze-tők közül Orner dr. Párisba, majd Hollandiába és Norvégia-ba utazik a magyar sportkapcsolatok felvétele végett, míg Kenyeres főtitkár magyar-román sportkapcsolatok kimélyítése érdekében Bukarestbe utazik.

A Román Labdarugó Szövetség ünnep-lyes fogadtatást készít elő Kenyeres főtit-kárnak, aki fontos kérdéseket lesz hivatva elintézni.

Fogasztást és Értékesíté Szövetkezetet alakítanak a kolozsvári tantestület tagjai

KOLOZSVAR. A magyar tanfolyagelőség-től nyert értesülésünk szerint a kolozsvári tantestület tagjai elhatározták, hogy gazdasági életük megjavítására Fogasztó és Értékesítő Szövetkezetet alakítanak. A leg-utóbbi iskolaközi értekezleten, melyen az összes kolozsvári elemi és középiskolák igazgatói résztvettek, merült fel ennek a fontos kérdésnek megoldása. A jelenlévők egyhanguan elfogadták a szövetkezet léte-sítésének tervét és így a közeljövőben a tan-tesztület tagjainak saját szövetkezete lesz.

NEM 5000, HANEM CSAK 500. Lapunk tegnapi számában „Mi a helyzet a kenyér-fronton?” című cikkünkben foglalkoztunk a kolozsvári tejme-riával, azzal a ténnyel, hogy Kolozsvár területén majdnem kizárólag lefő-lőzt tej tehet forgalomba. E cikkünkbe bosszantó tévedés csúszott be. A cikk szerint a lefőlőzt tej literre 5000 lej. Hát ez kissé sok lesz. A közleményt azzal helyesbítettük, hogy a lefőlőzt tej legmagasabb ára nem 5000, hanem csak 500 lej. A tejzett víz így is elég drága!

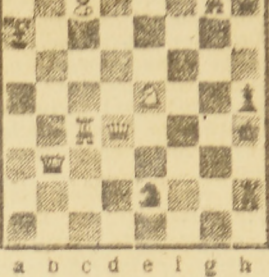
SZAVAZÁS NAPJÁN INDULTAK MEG ARADON A VILLAMOSOK. Aradról jelen-tik. A villamosjárat, melynek megindulása elé annyi technikai akadály görült, novem-ber 19-én, kedden este indult meg. Az aradi közönség nagy örömmel fogadta a rendszé-

SAKK

65. számú feladvány

Apró László (Miskolc).

a b c d e f g h

Matt 2 lépésben.

Világos: Kh8, Vb3, Bc4 és g8, Fc8, He5, (6 db.).

Sötét: Kh4, Vd4, Bh2, He2, Fa7 és gyh5, (6 db.).

A 62. sz. feladvány (Mendes de Moraes), megjelölése: 1. Vj5—f8.

Helyesen fejtették meg: Berger F., Cseh Z., Finkelstein L., Ing. Labud., László I.

Mester-játékma.

(A newyorki Manhattan-sakkör bajnok-sági versenye, 1943.)

Világos: Kupschick.

Sötét: Kashdan.

(Elhárított vezérel.)

1. d4, Hf6. 2. c4, e6. 3. Hf3, d5. 4. Hc3, e6. 5. cxd. exd. (Az elmélet újabbán a „c” gyalogossal való visszatűtést ajánlja.) 6. Fg5, Fe7. 7. e3, 0—0. 8. Fd3, He4. 9. Fxe4! Fxg5. 10. Hxg5, Vxg5. 11. a4, Ve7. (Több ellenjátékot ad 11... Vg4.) 12. Fd3, f5. (Jobb volt 12... Hd7-tel a királyszárny védelmére szelni.) 13. Vc2, g6. (Fenygetett 14. g4.) 14. 0—0. Hd7. 15. h5, Hf6. 16. hxc. hxc. 17. He2, Kg7. 18. Hf4, Ed7. 19. Bh3, g5. (19. Bh3-ra, 20. Bg3 stb. követ-kezne.) 20. Hh5+, Hxh5. 21. Bxh5. Vt6. (Számításba jött 21... Bh5-gal az f5 gya-log elvesztésébe beleengedni.) 22. f4, gx2. 23. exf. Vxd4. 24. g3. Bf6. 25. Fdhl, Ve3+. 26. Khf, Kf7. 27. Bh7+. Ke6. 28. Vc3, d4. 29. Vc5! Sötét feladta, mert 29... Vxd3+. 30. Ka1 után matt-fenygetések nem véd-hetők.

A LEGFIATALABB MESTERGENERÁCIÓ ELŐRETÖRESE

Az idén a fiatalok különösen kitűntek. 1. Bronstein Dávid (22 éves) Moszkva bajnoka lett, a szovjet válogatott állandó tagja. 2. Gligorics (20 éves) jugoszláv mester; háza-jában többször díjaz; a prágai versenyen negyedik. 3. Benkő Pál (18 éves) több ma-gyar verseny első és második helyezettje. 4. Pomar Artur 14 éves spanyol mester. Az idei londoni versenyen kitűntette magát.

MOZIK MUSORA:

CAPITOL MOZGÓ: ANGYALOK A TUZ-VONALBAN. Nagy amerikai film Claudette Colbert, Veronika Lake, Paulette Goddard. Előadások kezdete: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. Vasárnap d. e. 11 órakor Matiné.

CORSO MOZGÓ: 1. MEXICO HIENAI. Fő-szerepben Ken Maynard a Cow-boy ki-ráldyál. 2. RAGASZKODOM A SZERE-LEMHEZ. Főszerepben: Fényes Aliz, Aj-tai Andor, Hidvéghi Vali, Benkő Gyula. OLYMPIA MOZGÓ: AFRIKA! VOLEGENY. Előadások kezdete szombaton: 5, 7 és 9. Vasárnap: 3, 5, 7 és 9 órakor.

ROYAL MOZGÓ: BÜNÖS VAGYOK! Megható árma a legjobb magyar színé-szek elgárdájával. Főszereplők: Mezey Mária, Koós Zsófia, Kamarás Gyula, Gre-gus Zoltán, Csontos Gyula. Előadások kez-dete: 3—5—7—9. Vasárnap d. e. 11 óra-kor Matiné. Jegyelfvétel d. e. 9—1-ig d. u. 2—9-ig. Másorán kiellő új hirdad.

RIO MOZGÓ: Ma és a következő napokon: LEZART AJKAK. Az olasz filmgyártás legmegragzóbb filmdrámája. Főszereplők: Fosco Giachetti, Vera Carmi, Annetta Bach. Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9. SELECT MOZGÓ: ANGYALOK A TUZ-VONALBAN. Új amerikai világsgéger. Főszerepekben: Claudette Colbert, Pau-lette Goddard, Veronika Lake. Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órakor. Vasárnap délelőtt 11 órakor Matiné.

URANIA MOZGÓ: TISZAVIRÁG. Tolnay, Simon Margit, Rózsahegy, Greguss.

INGATLAN — LAKÁS

KERESEK 2 vagy 3 szobás butorozott szobát, fűrdőszoba és konyhával, kerttel vagy terasszal, 2—3 hónapra. Ajánlatokat a Berdó-céhehez kérek. Jókal-utca 1.

ELCSERELNÉM Budapestben központi fekvésű három szoba, hálós összkomfortos örökklakásomat kolozsvári ingatlanl. Cim: Erdély könyvüzletben. —4965

MODERN egy szoba-konyha, összkomfor-tos főbérleti Kiss-utcai lakásomat elcsere-lnem hasonló két vagy három szobással. Közvetítőt díjazok. Levélcim Postafiók 210.

SÜRGŐSEN eladó minden elfogadható ártól több lakrészből álló, szükség esetén beköltöztethető kertes ház. Rákóczi-út 40.

EGY ház és egy nagy telek eladó. Cim: a kiadóban. —17

BUTOROZOTT szobát keresek lehetőleg központban. Cimeket 200.000 lej jelligére a kiadóba kérek. —4601

SZOBÁ-KONYHAS kis családi ház eladó. Érdeklődni Bajza-utca 13. —1851

LÁSZLÓ IRMA

táncatánrnő

vasárnap délelőtlánján

a Diákházban tartja meg

Mindenkit szeretettel vár